

ОВИНЦЕВЕ СОНЦЕ

(ПОВІСТЬ СЕМИ ДНІВ)

ПОНЕДІЛОК

Дзвін на церковній вежі хитнувся тричі. Луїс на мить зупинився перед однією з монументальних арок цвинтарної брами, потім пішов широкою алеєю. Його завжди вражав цвинтар з його глибокою тишею та гробницями з білого і чорного мармуру. Ось кам'яний ангел з розпростертими крилами, он мати з голим немовлям на колінах, трохи осторонь усічена антична колона, піраміда з червоного дерева. Дійшовши до широкого майданчика, Луїс озирнувся. Повз нього пройшла жінка в чорному. Лице її закривала густа вуаль, в руках був букет квітів. Луїс зупинився: жінка нагадала йому матір в перший рік після батькової смерті. Того року Луїс, вирішивши стати інженером, вступив до університету. Кожної неділі увечері він супроводжував матір на цвинтар.

Ніс квіти. Вона йшла за ним по відкритій гравієм доріжці, і він чув її повільні й сумні кроки. Мати ставила квіти у глиняну вазу на батьковій могилі й сідала, низько схиливши голову. Іноді вона плакала, і Луїс тоді ходив поміж склепів. Того дня, коли помер батько, він теж гірко плакав. По дорозі на цвинтар і коли гробарі почали копати могилу, він ще сьак-так стримував сльози, але скоро почали опускати домовину, його охопив невимовний жаль, і він відчув себе безмежно самотнім. І тоді він заплакав. Так, як тоді, він ще не плакав ніколи. Луїс одійшов від могили, рідні втішали його, але він попросив, щоб йому дали спокій. Це був єдиний випадок, коли Луїс не соромився плакати при людях. Йому тоді було двадцять років, однак він почував себе підлітком, до того ж дуже маленьким і нещасним. Повертаючись із цвинтаря, він сів на переднє сидіння машини і ні з ким не розмовляв.

Хосе, Каміло, Чіно прийшли, збуджено вимахуючи руками й здіймаючи на алеї пилу.

— Що сталося, Луїсе? — запитав Каміло.

— І чого ти такий блідий? — обізвався Чіно.

— Все гаразд, — відповів Луїс і засунув руки в кишені. — А де Малюк і Пако?

— Де Малюк, я не знаю, але він сказав, що буде тут рівно о третій. Пако трохи затримається, бо в нього якась нагальна справа. Пообіцяв, що постарається прийти, але, в усякому разі...

— Вічно це «але»! Через нього я і відійшов від ваших справ. Кожен хоче робити те, що йому заманеться, анітрохи не дбаючи про іншого. Справжня анархія!

— Облиш, Луїсе,— мовив Хосе.— Треба бути терплячим, старий. Це тобі не армія. Ти поводишся як німець, а не як кубинець. Не забувай, що Куба відрізняється від усіх інших місць на світі, старий: тут нікому не подобається робити щось методично.

— Тому ми й опинилися в такому становищі.

— Тут не так уже й погано. Єдине, з чим треба покінчити, це з урядом убивців!

— З цим ми згодні, Каміло. Саме про це я й хотів з вами поговорити. Проти уряду треба придумати щось дійове. Доволі вже! Жити тут стало занадто небезпечно. Коли людям доводиться збиратися на цвинтарях, щоб поговорити між собою, значить, у країні не все гаразд. Зараз я справді готовий на все.

— Оце мені подобається, білявий, приємно почути таке від тебе,— сказав Чіно, вишкіривши зуби і примруживши очі.

Друзі дивилися на нього з посмішкою.

— Розумієш, ми готуємо одну штуку,— озвався Хосе.

— Хто?

— Це ми, і Пако з Малюком. Тому ми й говоримо це тобі. А оскільки ти вчора у кафе згадав того боксера-мексиканця, ми подумали, що, мабуть, ти зможеш нам допомогти.

— Гаразд, тільки що ви збираєтесь робити?

— Я ще як слід не знаю, друже, це ідея Пако. Але йдеться про того мексиканця, Кіда Мехіко. Вони тобі розкажуть.

— Але в чому річ? Чому така таємниця? Кажіть!

— Ніяких таємниць,— промовив Каміло,— Пако нам майже нічого не сказав. Ти ж його знаєш. Побачимо, коли він прийде.

Луїс уважно слухав. Повз них пройшла похоронна процесія, і всі провели її очима. Незабаром прибіг Малюк.

— Вибачте, джентльмени, але я мусив владнати одну справу,— сказав він захекано.

— Яку справу?

— Одну річ, Хосе, одну річ.

Луїс обернувся й глянув на нього.

— Ти таки своє робиш, Малюк. Май на увазі — з цим гратись не можна.

— Я знаю, Луїсе, знаю. Ось побачиш сам — більше не буду! Мені треба було дещо побачити.

— Де ти був?

— Не треба, Луїсе, розпитувати. Я мусив побачити одну дівчину! Що тут поганого?

— Поганого тут, звичайно, нема нічого, але наші справи — насамперед, чуєш?

Малюк одвернувся від нього і знизав плечима.

Вдалині з'явилася поліцейська автомашинка. Хосе сказав, що краще розійтися, і за-

пропонував зібратись о восьмій вечора в Луїса.

Всі погодилися. Каміло, Хосе й Чіно пішли перші. Луїс поклав руку Малюкові на плече.

— Чому ти не приходиш додому обідати, волоцюго?

Малюк усміхнувся і сказав, що прийде.

Вони ще трохи почекали, а потім повільно пішли слідом за товаришами. Минаючи поліцейську автомашину, обидва перезирнулися. З віконця машини стриміло дуло кулемета.

* * *

Коли машина завершила за ріг, кіт, який щось їв на смітнику, підвів голову. Шофер, міцно тримаючи кермо, подивився на нього з-під примружених повік. Чоловік, що сидів поруч нього, поправив темні окуляри й глибше вмоністився на сидінні, розглядаючи будинки обабіч вулиці.

— Слухай, Пако,— сказав один з тих, що сиділи позаду,— коли ми вже приїдемо?

— Скоро. Вже близько,— відповів той і знову поправив окуляри.

На розі вулиці шофер різко загальмував,— назустріч їм виїхала машина,— і ті, що сиділи позаду, рвучко схопились за спинку переднього сидіння.

— Їдь повільніше,— промовив Пако.— Десь у цих будинках,— він показав праворуч.

Шофер глянув на Пако, притишив хід і схилився над кермом.

— Приїхали,— мовив він і різко зупинив машину.

— Ти, Чіно, почекай тут. Якщо над'їде поліцейська машина, скажеш, що в тебе побачення.

З автомобіля спочатку вийшли двоє, які їхали позаду, а потім і той, що сидів поруч з шофером. Він ішов повагом, смішно викидаючи ноги, і раз у раз поправляв окуляри. В задній кишені його штанів під спортивною сорочкою стирчала газета. Біля хвіртки будинку, на який він показав, його чекали двоє супутників, і за мить усі вони попрямували через сад. Зупинившись під дверима, чоловік в окулярах натиснув на кнопку дзвінка й усміхнувся до тих, що прийшли разом з ним. Хтось визирнув у вічко дверей і зразу ж відчинив їх.

— Заходьте, заходьте! Ну, як справи, Пако? — простяг Малюк йому руку.

— Гаразд.

Інші пройшли до вітальні, де сидів кремезний молодик і читав газету. Забачивши їх, він підвівся.

— Що нового, хлопці?

Пако затримався на мить у коридорі. Взявши Малюка за руку, він усміхнувся і спитав, хто була та дівчина, яку вони зустріли вчора.

— Зараз не час, потім поговоримо,— звільнивши руку, Малюк попростував до вітальні.

— ...видовище, тому що ви наражаєте на небезпеку...— Той, хто читав, різко обернувся, побачивши, що до кімнати зайшли Малюк і Пако.

Пако попросив читати далі.

— Гаразд. Я читав товаришам прокламацію, яку завтра вранці ми поширимо по всій Гавані, щоб бойкотувати в суботу виступ цього мексиканця. Ти знаєш, у чому річ. Треба, щоб люди не прийшли на стадіон. Послухай, як звучить: «Кубинці! Не приходьте на міжнародні змагання з боксу, які диктатор вирішив провести п'ятнадцятого січня. Не приходьте на це так зване спортивне видовище, тому що ви наражаєте на небезпеку своє життя і життя своїх близьких. Не підтримуйте цього заходу диктатора. Не приходьте, хоч диктатор і запевняє, що вашому життю нічого не загрожує...»

— Ну як?

— Добре, тільки треба це поєднати з дією. І саме про це я й хотів поговорити з вами сьогодні.

— Що ж, ми можемо підірвати на стадіоні бомбу або, наприклад, кинути пляшки з горючою рідиною. Щось можна придумати!

— Ні, ні, Луїсе,— мовив Пако,— потрібне щось ефективніше. Поглянь,— він витяг з кишені газету,— про цього мексиканця пишуть усі газети. Він битиметься з Гуахіро Родрігесом.— Пако поправив окуляри й подивився угору.— Треба вбити його під час першого ж раунду.

— Феноменально!— вигукнув той, кого називали Малюком,— худий і нервовий юнак.

— Та ви збожеволіли! Цього робити не можна.

— Чому не можна, Луїсе?— запитав Пако.— Треба зробити це в ім'я революції. Чому ти ніколи не скажеш, що результат виправдує засоби?

— Так, але існує багато результатів і багато засобів. А цього хлопця вбивати не слід, бо він не винен і це вбивство нічого не дало б. Ваші висновки фантастичні. Ви дуже легковажні. Здійснити такий акт — значить, почати робити те, що ми досі критикували. Запам'ятайте мої слова: це б принесло більше шкоди, аніж користі. Я не знаю, що думаєте ви, але я рішуче проти й не хочу мати з цим нічого спільного!

Всі мовчали. Нарешті озвався Пако:

— Мені однаково. Ти мене переконав, і я не хочу вбивати цього мексиканця — адже я нічого не маю проти нього. Але треба щось все-таки зробити!

— Ну, добре, ми його не вб'ємо. Але

що ж ми можемо зробити?— Пако підійшов до вікна. Знявши окуляри, він витяг з кишені зубочистку й почав копирсатися в зубах.— Давайте поміркуємо.

Один із тих, що приїхали в автомобілі, запропонував надіслати боксерам листи з погрозами: вони, мовляв, злякаються, і змагання не відбудеться.

— Ні, це не годиться,— мовив Пако.— Поліція не надасть цьому аніякісного значення. Адже безпека, про яку знаєш, вже не є небезпекою.

— Придумав!— скрикнув Луїс, грюкнувши по столу кулаком.— Давайте викрадемо його.

Пако повільно обернувся й засміявся.

— Це мені подобається, дуже подобається.

Решта присутніх погодились і, посміхаючись, стежили, як Пако міряє кроками кімнату.

— Але як це зробити?— запитав Малюк.

— Не знаю, дайте подумати,— сказав Луїс.— Ми його викрадемо із спортзалу, де він тренуватиметься, або з автомобіля, в якому він їхатиме до готелю. Не знаю, треба подумати.

— Ні, друзі,— сказав Пако, засунувши руки в кишені й піднявши плечі,— ми викрадемо його з вестибюля готелю. Іншого способу немає.

— Але ж це дуже небезпечно.

— Тут як не крути, все одно буде небезпечно. Правда ж, Луїсе?

Луїс прикусив нижню губу.

— Не знаю, Пако, по-моєму, це дуже небезпечно. Готель повен поліцейськими. Краще буде, якщо ми викрадемо його десь інде.

— Сеньйоре,— почувся раптом голос у дверях.

— Що тобі, Енграсіє?— обернувся Луїс.

Стара жінка на порозі соромливо усміхнулася й кивнула йому пальцем. Поруч неї стояв змарнілий бідно вдягнений юнак. Стара вибачилась, що зайшла сюди, але їй хотілося б поговорити з Луїсом — лише одну хвилинку.

Присутні презирнулися й уважно подивились на стару та юнака. Луїс вибачився і вийшов.

Пако глянув услід юнакові.

— Ніхто,— мовив він, повільно обернувшись до співрозмовників,— навіть гадки не має, що ми збираємось викрасти мексиканця. Та й поліцейських там не так вже й багато, крім того, у готелі вони бояться стріляти — адже там повно людей.

— Що тобі, Енграсіє? — спитав Луїс.

— Ви знаєте мого Макаріо?

— Авжеж, знаю,— Луїс усміхнувся до юнака.

— Бідолаха зараз без роботи. Йому треба щось знайти, але він не має за що купити квитка на дорогу. Там, в Аройо-Аренас, він хотів би...

Макаріс почув гомін голосів, що долинали з суміжної кімнати.

— ...і я тебе запевняю, що Кід Мехіко, — це був голос Пако, — навіть не ворухнеться, побачивши у себе під носом пістолет. Поклади...

— Він хотів би працювати, але йому завжди не щастить. Розумієте, пане? Уявіть собі, недавно...

— Гаразд, скільки йому треба?

— Десять песо, — випередив стару Макарію.

— Десять песо? — повторила Енграсія. — Ти ж мені сказав, що на дорогу вистачить двох-трьох песо.

— Але ж я повинен обідати чи ні? І мати при собі щось про всяк випадок, як ви гадаєте?

— У мене нема десяти песо. Візьми п'ять, — промовив Луїс.

Макарію взяв гроші й попрямував до виходу.

— Подякуй пану Луїсові, — сказала стара жінка.

Макарію щось промимрив крізь зуби. Луїс глянув на нього й здивовано підвів брови.

— Вибачте йому, пане, він роздратований, бо не має роботи. Наприкінці місяця ви відрахуєте ці гроші з моєї платні, гаразд?

Луїс усміхнувся і, стиснувши їй лікоть, повернувся до товаришів.

— ...насамперед спокій і витримка. Якщо ми нервуватимемо, то все загине. Я захожду до вестибюля, а ви зостаєтесь у машині. Сидіть спокійно, коли я поведу цього мексиканця під пістолетом.

— І все-таки я вважаю, що з тобою хтось повинен бути, Пако. Я хотів би, щоб ти взяв мене. Пам'ятай, що четверо очей бачать краще, ніж двоє.

— А ти не забувай, Малюк, що чим менше навколо різних предметів, тим видніше. Ні, ні, краще мені піти самому. Якщо в готелі побачать, що виходять разом троє чоловіків, це викличе підозру, і люди СІМ¹, які напевно охоронятимуть цього типа, накинуться на нас. Треба точно з'ясувати, коли саме його можна застати у вестибюлі готелю. Я наближаюсь до нього, приставляю йому до грудей пістолет і кажу, що він викрадений. Таким чином я прикриваю його, а він — мене. Третій буде зайвий.

— Але ж коли ти підеш туди один, їм легше буде схопити тебе, Пако, — зауважив

Луїс. — З охоронцем ти матимеш більше шансів на успіх. Хіба ні?

— Ні. Я знаю, що роблю.

— Діло твоє, але я переконаний, що зміг би тобі допомогти, Пако, — озвався Малюк.

— Ні, ні. Я піду сам. Треба все детально продумати. Цей боксер... Як звуть цього типа, щось ніяк не запам'ятаю?

— Кід Мехіко. Він — чемпіон світу, невже не знаєш?

— Я нічого не тямлю в боксі. Кід Мехіко приїжджає завтра, тому негайно треба скласти план. Ми не маємо навіть тижня на підготовку, а треба знайти ще зброю, машини, і взагалі все необхідне. Хай хто-небудь завтра піде в аеропорт, коли прилетить цей Кід. Треба знати про кожен його крок, щоб все врахувати. Нам потрібні дві машини: одна для мексиканця, а друга — для прикривання нашого відступу. Зброю роздобуду я. Давайте поміркуємо, кого нам послати в аеропорт.

— Хочеш, піду я, — сказав один з тих, що приїхали в машині.

— Ні, ні, Каміло, краще буде, коли якомога менше людей бачитимуть тих, хто візьме участь у викраденні. Це мусить бути хтось такий, що не викликатиме підозри.

— Що ж, можна підшукати іншого...

— Ні, Луїсе. Цього разу хай це буде хтось з наших. У мене виникла одна думка. Ти не заперечуватимеш, якщо ми пошлемо твою дружину?

— Не знаю, — відповів Луїс, прикушуючи нижню губу, — мені б не хотілося її вплутувати.

— Мені теж, але вона вже вплутана у наші справи відтоді, як вплутався ти. Хіба ні?

— Так, звичайно, але це не одне й те саме. Це вже безпосередня участь. Крім того, треба спитати її саму: адже в неї уроки й вона не має вільного часу.

— Добре, піди й запитай її.

Луїс на мить завагався і обвів усіх поглядом.

— Я покличу її, побачимо, що вона скаже. — Він підійшов до дверей і гукнув: — Куко!

Каміло запалив сигарету. Пако крутив у зубах зубочистку. Малюк ритмічно стискував щелепи.

З глибини квартири озвався жіночий голос.

— Зайди на хвилинку сюди, я мушу тебе про щось запитати.

До вітальні зайшла жінка й здивовано подивилася на Луїса.

— У Пако є одна ідея, але я спочатку хочу спитати, чи ти погодишся.

— Звісно, погоджуся, тільки яка це ідея?

— Річ у тім, — мовив Пако, — що завтра приїжджає мексиканський боксер, якого

¹ Служба військової розвідки на Кубі в період диктатури Батісти.

уряд запросив на відкриття нового стадіону. Ти розумієш, що це — одна з чергових авантур диктатури. Ми викрадемо цього мексиканця, але перед цим, — і ми хочемо доручити це тобі, — треба розвідати дещо про нього, щоб десь не схибити.

— Браво, — стиха сказала Кука.

— Я гадаю, що ніхто з нас не повинен іти, тому що нас можуть упізнати в день викрадення! Непогано було б, якби саме ти пішла завтра в аеропорт, коли прилетить мексиканець, і розповіла про все, що там побачиш. Треба б також піти в готель «Вашінгтон», де він зупиниться, і з'ясувати, коли він виходить з готелю, коли вертається, і коли обідає. Це нам потрібно для того, щоб скласти детальний план дій.

Кука обернулася до Луїса.

— Що ти на це скажеш, Луїсе?

— Не знаю, я не хотів би вплутувати тебе у все це. Сам я можу наражатися на небезпеку, але ти — зовсім інша річ. Вирішуй сама. Крім того, я сказав їм, що в тебе уроки.

— Якщо ти хочеш, я піду. Ти — мій чоловік, і я готова тобі допомогти. Завтра уроків у мене нема.

Луїс мерзлякувато зіщулив плечі.

— Послухай, Куко, — сказав Пако, — я знаю, що це діло ризиковане, але ти все одно вплутана в ці справи, як і твій чоловік. Якщо зараз у ці двері зайдуть люди СІМ, тебе заберуть разом з нами. І, коли треба буде, катуватимуть так само, як і нас. Якщо стрілятимуть — то стрілятимуть і в тебе. Не думай, що я хочу кинути тебе звірові в пащу, але ти нам потрібна, і я гадаю, що в тебе більше шансів, ніж у нас, не привернути нічиєї уваги.

— Що робити, Луїсе? — спитала Кука, дивлячись чоловікові у вічі.

— Гаразд, іди. Але треба, щоб тебе хтось охороняв — на всякий випадок.

Пако усміхнувся:

— Не турбуйся, я подбаю про це. З нею нічого не станеться... Де газета? Там написано, коли приїжджає Кід Мехіко.

Хтось подав йому газету.

— Отже, літак прибуває о шістнадцятій тридцять. Ми проведемо тебе до автобуса, який іде в аеропорт. Треба вийти раніше, значить, будь готова на другу. Пам'ятай: звертати увагу на все. Придивися, що це за тип, які люди прилетять з ним, послухай, що казатимуть в аеропорті з цього приводу. Нічого не записуй. Якщо випадково тебе хтось запитає, що ти там робиш, скажи, що прийшла зустрічати когось із Майямі. Сюди часто приїжджають з Майямі. Домовились?

— Авжеж, — відповіла Кука і обняла Луїса за стан.

— Котра година? — спитав військовий розпорядник Гонсало, витираючи з чола піт.

— П'ять на п'яту.

— Значить, ще маємо час.

— Військовий оркестр із Сівіко вже тут?

— Тут.

— А люди із кінохроніки?

— Теж тут, — співрозмовник торкнувся руки Гонсало.

— Не турбуйся, все буде гаразд.

Гонсало мляво усміхнувся.

— Дай боже. Інакше кепські мої справи. Цим цікавиться генерал. Не знаю, чому — адже кінець кінцем якийсь там боксер не така вже й велика цяця.

— Пропаганда... Ти хіба не помітив?

— Та помітив. Збожеволіти можна. Іноді мені хочеться просто втекти кудись звідси.

Гонсало погладив свій живіт.

До них швидким кроком підійшов якийсь чоловік.

— Гонсало, вас шукають люди з телестудії. Вони сказали, щоб ви зараз же прийшли.

Гонсало розгублено глянув на свого співрозмовника.

— Зараз мене справді почне турбувати моя виразка, — мовив він, підводячись.

Коли він проходив повз Куку, молода жінка пильно подивилася на нього. Вона приїхала сюди більше ніж півгодини тому і весь час прислухалася до розмов та приглядалась до різних деталей. Підійшовши до бюро авіакомпанії, запитала, чи вчасно прибуде літак з Майямі, а потім сіла на лаву й побачила, як поліцейські звільняли від публіки частину поля. Вона дивилася на цих нервових та заклопотаних людей, які сновигали перед нею, і думала, що вони, очевидно, дуже бояться. Раніше Кука майже не відчувала ненависті до них. Можливо, тому, що досі її нічого не зачіпало. Ці люди перебували тут з багатьох причин і не всі відповідали за все те погане, що робилось скрізь. Вона побачила, як оркестр промарширував до посадочного майданчика і як чоловік у білому, що раз по раз хапався за живіт, наказував щось фоторепортерам та кореспондентам кінохроніки.

— Службовим автобусам зупинятися он там! — крикнув хтось.

З машин почали виходити службовці різних установ, що приїхали зустрічати мексиканця. Вони з острахом оглядалися навколо.

— Це мені нагадує часи, коли я вчився у школі й нас водили снідати у сади Тропікаль. Тільки там нас спокушали пивом, а тут не дадуть навіть святої водиці, — мовив якийсь старий, витираючи з чола піт.

Дві жінки, що стояли попереду, глянули

на нього й знову відвернулися, серйозні та незворушні.

— Я не знаю, як люди наважуються таке говорити... Я боюся навіть слово вимовити,— сказала одна з них, коли старий відійшов.

— Я теж. Сюди я прийшла тільки тому, що мене примусили: коли б я цього не зробила, мене б звільнили з роботи... А то б я навіть носа з дому не вистромила. Коли вимагав Грау¹, я відвідувала всі мітинги, особливо коли виступав Чібас. Тільки ж це було колись, а тепер...

— Про тебе хоч чоловік дбає, а я ж зовсім самотня і якщо мене звільнять, то це буде кінець...

— Мій чоловік... Та він, крім сорока п'яти песо на місяць, нічого не має!

— Увага! Увага!— вигукнув раптом керівник зустрічі.— Заходьте усі до цього залу,— він показав ліворуч,— і чекайте поки я не скажу вийти на доріжку. Поки Кід Мехіко сходитиме з літака, всі повинні кричати «ура» й вимахувати руками. Не забудьте про це. О'кей! І весь час посміхайтесь, тому що зустріч зніматимуть для кінохроніки й транслюватимуть по телебаченню. О'кей?— і він широко посміхнувся до натовпу.

— Неподобство,— мовив блідий і худий стариган.— Зганяють так рано з ліжка, не дають навіть поїсти, та ще мусиш плескати в долоні!

— Мовчи,— сказала йому жінка, що йшла поруч,— тебе можуть почути.

— Ну й нехай! Це просто чорт зна що! На півночі цього нема: сьогодні я отримав листа від Андреса. Ти ж чула, він там непогано влаштувався, правда?

Жінка ствердно хитнула головою:

— Авжеж.

Минаючи поліцейського, старий боязко подивився на нього. Поруч з поліцейським двоє військових розмовляли з Гонсало.

— Все буде гаразд, полковнику,— мовив Гонсало, посміхнувшись, і погладив себе по животу.

— Сподіваюсь. Пам'ятайте, генерал дуже зацікавлений у цьому,— зауважив полковник Міро, пригладжуючи вуса.

— Ви будете задоволені, полковнику.

— Гаразд. І запам'ятайте, коли Кід Мехіко спуститься, нехай підійде до мене. Я привітаю його від імені генерала перед об'єктивами кінохроніки та телебачення. Розумієте?— І він, знову пригладивши вуса, взяв офіцера, що стояв поруч, під руку і повів його вперед.

— Я буду там.

— Чудово, полковнику,— Гонсало подивився їм услід. Потім повільно пішов.

Військові порівнялися з двома дамами,

які посміхнулись до них. Полковник поправив кашкет.

— Ох, який високий і симпатичний,— мовила одна.— І який скромний.

— Правда? Я вчора мало не посварилася з кузеном, тому що він погано говорив про військових. Ти знаєш цих студентів: вони завжди критикують уряд.

— Ці негідники підривають бомби і чинять всілякі неподобства!— сказала перша дама і поправила волосся.

— Темний народ, серденько, тому й не дивно, що генерал міцно тримає всіх у руках. Я з ним цілком згодна, я у всьому люблю порядок! Ти це чудово знаєш...

— Увага, панове,— почувся з гучномовця голос розпорядника Гонсало,— увага! Літак з Кідом Мехіко на борту вже над аеродромом. Усім підійти до стартової доріжки і зайняти вказані місця. Коли Мехіко з'явиться на трапі, вітайте його, як цього заслуговує знаменитий атлет, радісно посміхайтесь, його приїзд — свято для всіх нас!

Люди повільно рушили вперед. Музиканти взяли свої інструменти, чекаючи знака диригента. Фотографи розташувались попереду. Хтось пробіг з двома мікрофонами й установив їх біля камер кінохроніки й телебачення. Оркестр заграє.

— У нас у селі і то краще грають,— зауважив юнак, що стояв поруч якоїсь жінки. Обоє засміялись.

— Як усе гарно виходить, правда?— мовила дама, що перед цим хвалила військових, і вийняла із сумочки хустинку, щоб витерти піт над верхньою губою.

Чоловік у білому підвів полковника до мікрофонів і кілька разів переставив їх з місця на місце. Полковник посміхнувся. Літак уже знизився над аеродромом. Нарешті він плавно приземлився. Полковник пригладив вуса. Гонсало торкнувся свого живота. Пекуче свинцеве сонце стояло в зеніті, люди мружили очі, обмахуючись газетами та журналами. Ось літак зупинився, і оркестр замовк. Службовці аеропорту підкотили трап, і хтось відчинив дверцята. Першим вийшов службовець авіакомпанії, за ним визирнули двоє пасажирів і з острахом подивилися на юрбу. За мить на трапі з'явився кремезний і смуглявий усміхнений чоловік.

— Він!— крикнув хтось.

Овація і музика злилися в один звук. Гонсало пішов назустріч атлетові, який швидко спускався по трапу.

— Ласкаво просимо на Кубу, Кід Мехіко!— мовив він, усміхаючись і простягаючи руку.

— Дякую!

— Проходьте, будь ласка.— Гонсало взяв його під руку.— Вас чекає полковник Міро, генеральний спортивний директор.

¹ Колишній президент Куби.

Фотографи заклацали апаратами. Боксер, похитуючи плечима, пішов за Гонсало. Натоп посунув за ними.

Гонсало і Мехіко підійшли до мікрофонів.

— Полковнику Міро,— мовив Гонсало,— дозвольте відрекомендувати вам знаменитого атлета братньої республіки Мексіки Карлоса Аялу Кіда Мехіко.

— Ласкаво просимо на Кубу, сеньйоре Аяло! За дорученням сеньйора президента республіки вітаю вас від імені всього нашого народу.

Кід Мехіко втягнув голову в плечі і злегка вклонився.

— Дякую, сеньйоре, щиро дякую, я безмежно радий, що ступив на цю прекрасну землю, про яку стільки чув.

— Від імені кубинського народу, сеньйоре Мехіко,— сказав Гонсало,— я теж радий привітати вас. Як сказав полковник Міро, вас вітає сеньйор президент, який ще більше хоче зміцнити традиційні дружні зв'язки, що єднають батьківщину Беніто Хуареса¹ з батьківщиною Хосе Марті²...

— Не обійшлося й на цей раз без бідолашного Марті...

— В таких випадках його завжди згадують...

— ...Хай ваше перебування у нашій країні буде радісним і корисним. Починаючи від сеньйора президента й кінчаючи всіма громадянами, що прийшли віддати вам шану, бажаємо вам щасливого перебування на нашій Кубі!

* * *

— Вимкни цю гидоту, Каміло,— мовив Луїс, стоячи перед телевизором.

— Ні, ні, хай буде,— запротестував Пако.— Треба витримати до кінця.

— Огідно.

— Мені теж неприємно, Луїсе, але треба знати ворога, щоб вміти його атакувати.

Луїс узяв сигарету.

— А хто привезе Куку з аеропорту?— спитав він, запалюючи.

— Не турбуйся, двоє надійних людей скоро привезуть її сюди. В машині. Заспокойся і не нервуй.

— Я не нервую. Облишмо цю розмову. Краще поговорімо про те, що стосується нас усіх. Як ми влаштуємо справу? Пам'ятайте, що у нас мало часу.

— Що це сьогодні з тобою, Луїсе?

— Помовч, Малюк, те, що я кажу,— правда. Треба менше говорити, а більше робити. На жаль, ми, кубинці, часто робимо навпаки.

— Покиньмо цю дискусію, друзі, так ми нічого не доб'ємося,— заявив Пако.— Що будемо робити, Луїсе? У мене є план. Наші люди з «Руху»¹ дістають для нас дві машини і зброю. В кожній машині буде по два автомати, і кожен з нас матиме при собі пістолет.

— Скільки чоловік братиме участь в операції?— запитав Луїс.

— Ти, Чіно — він буде вести нашу машину,— я і ще двоє, ви їх не знаєте, вони сидітимуть у другій машині.

— Я поїду з вами, Пако!

— Цього ми ще не вирішили, Малюк.

— Невже ви не довіряєте мені? — здивувався Малюк.

Пако запевнив його, що ні. Луїс притулився до стіни й знову закури.

— То як, Луїсе, план?

Луїс глибоко затягнувся.

— Наче непогано. Тільки треба, щоб усе було організовано. Продумати кожен крок.

— Ви, інженери, любите у всьому організованість,— зауважив Хосе, який досі мовчав.

— Ти знаєш, що я, на жаль, не інженер. Що ж до моїх слів, то я можу лише додати, що я за дисципліну, і в даному разі — якомога суворішу! Ми всі ризикуємо життям.

— Ще одна досить важлива річ: завтра хтось повинен піти в готель, щоб простежити за Мехіко. На мою думку, це мусить зробити Кука,— сказав Пако.

Луїс застиг з сигаретою в зубах.

— Я казав тобі, Пако, що не хочу вплетувати в цю справу дружину. Сьогодні я дозволив їй поїхати в аеропорт, як ви вимагали, але в готель хай піде хтось інший!

— Але ж нема кому, Луїсе,— мовив Пако, підходячи до нього,— та й, крім того, в Куки є одна перевага: її ніхто не знає.

— Я це розумію, але ці типи можуть щось запідозрити, якщо знову її побачать.

— Тоді ми зробимо так: завтра хай іде Каміло, а післязавтра піде Кука. Згоден?

— Що ж поробиш,— Луїс стиснув губи.

— От і гаразд,— посміхнувся Пако.— Ну, а поки чекатимеш на Куку, непогано б випити пива.

— Еге ж, Луїсе, у мене теж сухо в горлянці,— підтримав його Малюк.

СЕРЕДА

З самого ранку Каміло пішов у готель. Він купив журнал і сів, удаючи, ніби читає. Вирішили, що коли його запитають, що він тут робить, Каміло відповість, що чекає дівчину, якій призначив побачення. Двічі він

¹ Видатний державний діяч Мексіки (1806—1872).

² Кубинський поет, публіцист і громадський діяч. Учасник боротьби за незалежність Куби проти іспанського панування (1853—1895).

¹ Підпільна організація опору за часів диктатури Батісти.

пересідав, щоб краще чути розмови. Якесь американка говорила, що в готелі стало тісно відтоді, як приїхав «that mexican fighter»¹. Її співрозмовниця вважала, що він «very handsome, with a beautiful body»².

Двоє носильників говорили про те, що п'ять поліцейських в цивільному охороняють боксера в готелі. Двоє постійно перебувають в номері і навіть сплять там. У вестибюлі його завжди супроводять троє інших. Тренер ніколи не залишає боксера самого.

Просидівши з годину, Каміло вирішив, що час зникнути. Те, що його цікавило — розпорядок дня боксера, — він уже знав.

Пако попросив Куку піти в готель під виглядом любительки автографів і спитати, коли вона може побачити Мехіко. Вирішили, що Кука гарно одягнеться і нафарбується, щоб виглядати ще привабливішою.

Та на практиці все виявилось значно складнішим. Коли Кука спитала адміністратора, де вона може побачити Кіда Мехіко, той запропонував їй залишити листівку, він сам дістане її, мовляв, автограф. Забрати листівку вона зможе наступного дня. Кука сказала, що звикла одержувати автографи особисто. В цю хвилину до неї підійшов поліцейський і спитав, чого це вона так прагне побачити боксера. Кука кокетливо посміхнулася і відповіла, що він не зрозуміє її, оскільки він не жінка, і що її цікавить більше сам боксер, аніж його автограф. Поліцейський посміхнувся і відповів, що зрозумів її і що вона може почекати сеньйора Мехіко: о першій той спустатиметься в гімнастичний зал. Або хай прийде о шостій вечора, коли сеньйор Мехіко вертатиметься з тренування. Кука подякувала і сказала, що прийде увечері.

— Ці жінки — найнебезпечніший ворог для боксерів, — зауважив, посміхаючись, поліцейський і заклав руки за ремінь.

* * *

Годінес глибоко затягся сигаретою, потім постукав.

— Заходьте, — почув він.

Молода, гарна дівчина всміхнулася йому, і він сказав їй, що хоче бачити полковника Міро. Дівчина підійшла до дверей, і він з захопленням подивився на її туго обтягнуті сукнею стегна.

— Сеньйоре полковнику, прийшов Гонсало Годінес, він хоче вас бачити.

— О, нехай заходить!

Дівчина розчинила двері, впускаючи Годінеса.

— Здрастуйте, полковнику. — Гонсало

простяг Міро руку. — Я приніс вам фотографії, зроблені учора в аеропорті.

Полковник був явно не в настрої. Вимушено посміхнувшись, він підняв голову від паперів.

— Ану, показуйте. Сідайте.

Полковник, пригладивши вуса, почав розглядати фотографії. Гонсало запалив сигарету.

— Непогано, непогано. Це ви мені принесли, так?

— Звичайно, сеньйоре полковнику.

— А в газети вже розіслали?

Гонсало кивнув головою і сказав, що послав фотографії за кордон через усіх агентств.

— Ну й гаразд. Учора ввечері я дивився кінохроніку. Чудово. Вранці розмовляв з генералом, він дуже задоволений. Ваш виступ в аеропорті йому сподобався.

Руки його лежали на столі, і Гонсало побачив, що вони великі й незграбні, але пещені.

— Я безмежно радий, полковнику! Щиро кажучи, я дуже турбувався, — сказав Гонсало.

— Не забудьте сфотографувати нашого вітчизняного боксера Гуахіро Родрігеса. Генерал хоче, щоб його теж рекламували.

— Не турбуйтеся, полковнику, я про це подбаю. У мене наготові фотограф, який вранці сфотографує його, а ввечері Кіда Мехіко. Дамо для преси цілу добірку фото.

— Ви сказали, що Гуахіро зараз на тренуванні?

— Так.

— Ходімо подивимось на нього, — і полковник підвівся з крісла.

* * *

В центрі великого залу стояв ринг. На ньому стрибав боксер, час від часу піднімаючи догори забинтовані руки. В кутку стояв тренер, який пильно стежив за його рухами. Незабаром він вигукнув:

— Перерва!

Спітнілий боксер підійшов до нього, важко переводячи подих. Тренер почав обтирати його, потім щось тихо сказав, і той засміявся.

— Ходімо до них, — мовив полковник до Гонсало, який стояв разом з ним на дверях. — Як справи, Гуахіро? — спитав він, і тренер та боксер обернулися до них.

— Чудово, — відповів тренер, — просто чудово, сеньйоре полковнику. Правда ж, Гуахіро?

— Я у формі, в хорошій вазі і в доброму темпі.

Полковник посміхнувся.

— Тебе вже фотографували, Гуахіро?

— Авжеж, — відповів тренер. — Сюди приходив фотограф. Я попросив його, щоб

¹ Цей мексиканський борець (англ.),

² У нього дуже красиве тіло (англ.).

він почекав і зробив ще кілька фото, коли Гуахіро буде на рингу.

— Ви будете зараз тренуватися?

— Так, полковнику. Я покличу партнера. Тренер скочив з рингу і вийшов із залу. Боксер надів захисну маску.

— Ти сподіваєшся виграти, Гуахіро? — спитав Гонсало.

— Один із двох завжди думає виграти. Правда, мексіканець сильний, але і я добре підготувався.

— Ти мусиш виграти, Гуахіро. Генерал дуже зацікавлений в цьому. Я бачив його вранці, і він прохав переказати тобі це. Він прийде на змагання, ти про це знаєш?

— Ні, мені нічого не говорили. Але перекажіть сеньйору генералу, що я завжди роблю все, щоб перемогти.

— Тобі ніколи не страшно? — запитав Гонсало.

— Як вам сказати... Перед виходом на ринг завжди трохи боїшся. Негаразд себе почуваш і ввечері напередодні боксу. Та все це минає, коли виходиш на ринг. А діставши перший удар, зовсім забуваєш, що таке страх.

— Тебе коли-небудь нокаутували, Гуахіро?

— Ні, дякувати богам. Це смерть.

Повернувся тренер. Він привів другого боксера і відрекомендував його полковникові та Гонсало. Боксер був уже в рукавицях, і як тільки Гуахіро надяг свої, вони почали тренування.

— Джеб¹, Гуахіро! Джеб, кажу тобі! — кричав час від часу тренер.

Гонсало здавалося, що кожний удар падає на нього. Особливо коли били в живіт. Полковник пригладжував вуса й ледь помітно посміхався. Фотограф, що прийшов уже після початку тренування, раз по раз клацав апаратом.

— Джеб, Гуахіро, ще! Так, так! Бий правою! — кричав тренер.

ЧЕТВЕР

Усі зібралися в Луїса о десятій вечора: в цей час Енграсії не бувало вдома.

Малюк трохи запізнився, і Луїс нагадав йому, що, починаючи з цього дня, недопустимі навіть найменші порушення дисципліни. Але Малюк почав виправдуватись.

— Луїс має рацію, — втрутився Пако, — облишмо суперечки. І ближче до діла. Завтра опівдні я принесу зброю, і ми залишимо її тут. Коли мексіканець повертатиметься з тренування — це буде близько шостої, — хто-небудь нам позвонить, і ми негайно вийдемо туди. Я підрахував: звідси до готелю

ми встигнемо дістатись швидше, ніж боксер від спортзалу до готелю. Треба випередити його і захопити у вестибюлі. — Скінчивши, Пако витяг зубочистку й почав колупати в зубах.

— А друга машина теж виїде звідси? — запитав Луїс, схрестивши на грудях руки.

— Звичайно. Ці приїдуть десь близько п'ятої. Це ті двоє, що розшукали Куку в аеропорту. А зараз дивіться сюди. — Пако витяг з кишені папір та олівець. — Я накидав план. Оце головний вхід до готелю з вулиці Прадо. Обидві машини поставимо тут, навпроти, і чекатимемо приходу мексіканця. Я перевірів — там завжди вільно і поліція нікого не чіпає. Як тільки побачимо його, я вийду з машини і піду до вестибюля. А ви тим часом заводьте мотор і чекайте мене на тій же вулиці навпроти, але біля другого виходу з готелю. Звідси легше втекти, бо тут менший рух. Друга машина рушить за хвилину слідом за першою. Якщо через п'ять хвилин я не вийду з готелю, ви їдьте. Краще хай спіймають одного, аніж усіх. Згода? — запитав Пако і виплюнув зубочистку на підлогу.

Всі дивилися на нього. Луїс здивувався: чому Пако повинен ризикувати більше за інших?

— Я гадаю, що хтось повинен це зробити, а я в таких справах маю досвід. Крім того, у мене нема ні собачок, ні кицьок, які можуть осиротіти.

Малюк заявив, що він, як і раніше, вважає, що в готель повинні зайти двоє: він і Пако.

— Я вже сказав — ні, — твердо відповів Пако. — Отже, слухайте далі. Вивівши мексіканця з готелю, ми спочатку відвеземо його на квартиру до одного члена «Руху», який мешкає неподалік. Це у нас забере максимум десять хвилин. Звідти, я думаю, ми привеземо його сюди. Як ти гадаєш, Луїсе?

Луїс сказав, що не має нічого проти, але що це краще зробити після дев'ятої години, коли піде Енграсія.

— Гаразд. Слухай, Луїсе, було б непогано, якби її не було тут і в суботу. Тоді ми залишили б його у тебе.

— Добре, я скажу дружині, щоб вона відпустила стару на суботу, хай скаже, що ми поїдемо в Матансас провідати батьків.

— От і чудово. А якщо буде потрібно, ми відправимо боксера в інше, безпечніше місце. Це залежатиме від обставин. Запитань нема?

Запитань не було. Домовилися зустрітись тут наступного дня о першій годині.

— Слухай, Пако, — озвався Малюк, — чому ти не хочеш узяти мене з собою?

Пако взяв його за руку.

— Ти дуже впертий. Кинь навіть думати про це. Я піду сам. І край!

¹ Джеб (англ.) — в боксі легкий прямий удар з далекої дистанції.

Якийсь час Мехіко бив по груші, позуючи перед об'єктивами. Хай журналісти переконаються, що він у формі. Сьогодні, як і завжди напередодні змагання, він робив тільки легку розминку, аби тільки розігріти м'язи і заспокоїти нервову систему.

— Слухай, Кіде,— запитав один журналіст, підійшовши до нього,— ти що, збираєшся виграти нокаутом?

— Не знаю, приятелю,— відповів боксер, б'ючи по груші.— У мене важкий удар. Суперник може не витримати і впасти. А втім, хто зна?

— Авжеж, ти в хорошій формі. Хіба що трохи поповнішав порівняно з минулим роком, коли я бачив тебе у Мексичі.

— Не думаю. Можливо, якесь кіло-два, але не більше.

Кладнув апарат, яскраве світло різонуло Кіда по очах, і він збився з ритму. Знявши рукавиці, боксер разом з журналістами підійшов до групи людей, що розмовляли з тренером та Гонсало.

— Не вірте цьому, хлопці,— говорив Гонсало.— Цю чутку пустили революціонери, які намагаються зірвати змагання, але ви знаєте, що публіка хоче бачити справжні спортивні видовища, подібні до цього, тому уряд їх і організовує. Не турбуйтеся, під час поєдинку нічого не трапиться. Можете повідомити, що генерал особисто буде присутній на змаганні і що він виявляє великий інтерес до цієї зустрічі.

— Напишіть також, хлопці, що Кід Мехіко зараз у хорошій формі — кращій, ніж будь-коли,— додав тренер.

— А що скаже чемпіон? — запитав один із журналістів.

Боксер підійшов ближче й почав відповідати на запитання та позувати фотографам. Гонсало усміхався, хоч і нервував. По місту ширилися чутки, що революціонери пустять у хід бомби й спробують зірвати змагання на стадіоні. Хоч самому Гонсало нічого не загрожувало, проте він усе-таки почував себе якось негаразд. І коли вже він зможе спокійно зітхнути? Він не проти революціонерів, але й не за них. Йому хотілося б спокійно заробляти свій хліб. Можливо, коли його дочка стане вчителькою, вони зможуть усією родиною переїхати до Сполучених Штатів. Там усе не так. Він ніколи не був у Штатах, але з кінофільмів і розмов знає, що там усе інакше.

— Слухайте, Гонсало,— сказав хтось, торкнувшись його руки,— полковник Міро цікавиться, чи подбали ви про коктейль для іноземних журналістів.

Гонсало відповів, що все вже готове — вечір розпочнеться рівно о сьомій годині.

Боксер почав стрибати через скакалку, і фоторепортери та журналісти оточили його півколом. Тренер усміхався.

— Цей мексіканець таки непоганий хлопець,— мовив хтось.— Він не слабший за Бебі Арісменді або Кастіліто¹. Я гадаю, він поб'є Гуахіро.

— Яке це має значення,— знизав плечима другий.— Все одно це — фарс.

Коли Кід перестав стрибати, тренер сказав, щоб він прийняв душ, а потім відпочив у готелі та повечеряв.

Хтось запитав, котра година. Було чверть на шосту.

* * *

Пако, Каміло, Хосе й Чіно прийшли вчасно, як домовились напередодні. Зброю вони принесли в двох шкіряних чемоданах — автоматів і пістолетів калібру 38. Чемодани поставили у спальні Луїса. Вирішили, що приготуються після обіду. Під час обіду всі мовчали, щоб Енграсія випадково чогось не почула. Кука їй уже сказала, що після сніданку вона може піти додому, оскільки увечері вони всі пойдуть на пляж Варадеро, щоб провести там уїк-енд, і повернуться звідти аж у понеділок.

Малюк прийшов о третій і, нервово посміхаючись, сказав, що йому треба було побачити одну жінку, тому він і затримався. Ніхто не озвався на його слова. Після обіду сиділи у їдальні за доміно, а потім у вітальні коло телевізора. Кука пішла до своєї кімнати ще о четвертій годині, після того як вирядила Енграсію додому. Служниця встигла їй розповісти про свою сварку з сиром. Луїс і Пако пішли готувати зброю.

О п'ятій годині біля будинку зупинився автомобіль, у якому приїхало ще двоє учасників операції. Пако і Луїс винесли зі спальні обидва чемодани з автоматами. Пако вручив кожному по пістолету, а коли до нього підійшов Малюк, сказав йому:

— Слухай, хлопче, я вирішив, що ти з нами не поїдеш.

— Це ти розпорядився, Луїсе?

— Ні,— мовив Пако,— це все вирішив я. І зараз наказую тут я.

— А ти хто такий — диктатор?

— Я не диктатор, але тут наказую я. Тобі краще не йти з нами!

Малюк витер долонею губи і стиснув щелепи.

— Гаразд, це вам так не минеться. Я доб'юся до керівників «Руху»! Ти ще пожалкуєш, Луїсе. Це ти всіх підбурив проти мене!

— Ти просто погано вихований хлопчисько,— мовив Луїс, підійшовши до нього і взявшись руками в боки.— І для таких, як ти, найкраще піти з «Руху».

¹ Відомі боксери.

— Годі про це, Луїсе,— сказав Пако.— Іди, Малюк. Іди додому, поговоримо потім.

Малюк сердито грюкнув за собою дверима.

Усі посідали, і Пако знову детально повторив свій наказ: що і як робити. О п'ятій сорок п'ять задзвонив телефон, і Пако зняв трубку. За кілька секунд він повернувся до товаришів:

— Пора, хлопці. Пішли!

Луїс сказав, що повинен попередити дружину. Почувши, в чому річ, Кука заявила, що піде разом з ним.

— Ти збожеволіла! Жінкам там нічого робити!

Кука приступила ближче до чоловіка і взяла його за руку.

— Я не можу тут залишатись і чекати, Луїсе. Подумай сам: якщо з тобою щось трапиться, я повинна бути поруч.

Пако спитав, чи знає вона, чим ризикує.

— Я все знаю, Пако. Та буде гірше, якщо я зостанусь тут. Мені краще бути з Луїсом.

Луїс пильно подивився їй у вічі, потім обняв за плечі:

— Гаразд, ходімо.

Всі посідали в машини й тихо рушили. Смеркало. Їхали переважно безлюдними й темними вулицями Ведадо, а потім звернули на Малекон.

Ніхто не порушував мовчання. Кука думала, що, можливо, востаннє бачить море, яке вона безмежно любила. В дитинстві вона їздила разом з батьком у бухту Матансас на яхті і, лежачи на кормі, дивилася на хвилі. Вони з Луїсом давно мріяли про власну яхту, хоч і знали, що все це лишилось мрією доти, поки Луїс не дістане підвищення. Останнім часом ця перспектива здавалась зовсім нереальною. Того, що заробляв Луїс уроками англійської мови, ледве вистачало на прожиток. Вони вже двічі знижували платню Енграсії, але жінка все одно не залишала їх.

Їхня країна завжди жила спиною до моря,— думав Луїс. Коли-небудь якийсь інший уряд зрозуміє, що острів повинен користуватись морем, яке його оточує. Здавалось безглуздя, що на Кубі немає справжнього торгового флоту. Маючи хороші пароплави, можна було б продавати кубинський цукор за найвищою ціною. А так усі ці гроші пропадають за кордоном.

Минули Морро й повернули за ріг.

«Навіть дерева занедбані тут,— подумав Пако, дивлячись на миршаву зелень.— Колись ми, кубинці, зрозуміємо, яка в нас чудесна земля». Збираючи в Пінар-дель-Ріо тютюн, він часто думав про це.

— Як ви там, молодята?— спитав він, обернувшись назад і поправляючи темні окуляри.

Кука посміхнулася. Її рука лежала на широких плечах Луїса.

— Трохи повільніше, Чіно,— мовив Пако.— Зараз зупиниш.

Побачивши, що передня машина під'їхала до тротуару і стала, Пако вийняв з чемодана два автомати й поклав їх коло ніг. Чіно витяг сигарету й мовив:

— З богом.

В цей час до них під'їхала поліцейська машина. Кука стиснула руку Луїса, і обое застигли. Пако простяг руку до автомата, що лежав біля його ніг. Луїс схопився за пістолет, застромлений за пояс. Машина майже зупинилася, поліцейські про щось розмовляли між собою. Тоді Чіно посміхнувся до них і помахав рукою. Поліцейські посміхнулись у відповідь. За хвилину їхня машина повільно рушила вперед.

— Ху!— видихнув Пако.

Кука зітхнула й заплющила очі. У Луїса пересохло в роті, але він силувало посміхнувся.

— Молодець, Чіно,— зауважив він,— ти врятував нас.

Пако відчинив дверцята автомобіля: на вулиці краще можна роздивитись навкруги. Якийсь час вони стежили за машинами, що проїжджали у бік готелю. Нарешті з'явився чорний автомобіль.

— Він тут! Я їду. Запам'ятайте, друзі: не нервуйте і робіть так, як я сказав. Бажаю успіху,— додав він і поправив окуляри.

— Щастя тобі, Пако,— промовила Кука, вихилившись з віконця машини.

Пако повільно перейшов площу Прадо й зник у готелі.

* * *

Кід Мехіко розмовляв зі своїм тренером і ще з якимось чоловіком. Двоє поліцейських, що охороняли його, стояли неподалік.

— Кід у хорошій формі,— говорив тренер,— це я тобі кажу, а я таки на цьому розуміюсь, приятелю.

Пако стояв оддалік і стежив за ними. Ліфтери про щось гомоніли між собою. Службовці оформляли двох клієнтів, які щойно прибули до готелю. Поліцейські, посміхаючись, дивилися на групу людей, що оточили боксера.

Зайшла туристка з маленькою собачкою на руках.

Пако зробив крок у напрямку до боксера, але тої ж миті хтось узяв його за руку.

— Ну як, Пако?

Пако нічого не відповів і здивовано запитав:

— Що ти тут робиш, Малюк?

Блідий Малюк тремтів усім тілом.

— Я казав, що хочу піти з тобою, і ось я тут!

Пако глянув на нього, потім на тих, що стояли круг боксера.

— Іди за мною.— І пішов уперед.

Пако наблизився ззаду до Кіда Мехіко й приставив йому до спини пістолет, не виймаючи зброї з правої кишені. Малюк став поруч, також засунувши руку в кишеню.

— Ідіть за мною,— мовив Пако,— ми вас викрадаємо.

Боксер з посмішкою повернувся до них:

— А ці кубинці жартівники!

Пако вихопив пістолет і рвучко приставив його боксерові до грудей. Тренер і обидва поліцейські ступили до них.

— Всім стояти на місці, інакше я пристрелю його!— вигукнув Пако, сховавшись за Мехіко і задкуючи до виходу.

Малюк ішов з другого боку, не спускаючи очей з Пако і тримаючи руку в кишені. Тренера оточив натовп. Пако навів пістолет на поліцейських, що ішли слідом за ними.

— Не підходьте!— крикнув він.— Інакше ми пристрелимо його!

Біля дверей Пако знову озирнувся і побачив, що тренер про щось нервово перемовляється з поліцейськими. Він прискорив крок.

— Ви ж не збираєтесь мене вбивати, правда, сеньйори?— злякано запитав боксер.

— Мовчіть і йдіть за нами,— наказав Пако.

Підійшовши до автомобіля, він підштовхнув боксера до відчинених дверцят. Луїс вискочив на тротуар з пістолетом у руці. Малюк метнувся до другої машини.

— Сідайте!— звелів боксерові Луїс.

— Я не піду!

— Швидше, швидше!— повторив Луїс і штовхнув боксера в машину. Той упав на заднє сидіння коло Куки. Луїс тієї ж миті сів поруч і приставив пістолет мексиканцеві до живота. Пако вмотився попереду. Чіно схопився за кермо.

— Рушай, Чіно!— крикнув Пако.

Автомобіль рвонув. Боксер подивився на біду, перелякану Куку. Луїс визирнув у віконце і побачив групу людей, що жваво жестикулювали біля дверей готелю.

— Ви ж не вб'єте мене, правда?

— Ні, сеньйоре,— відповів Луїс,— але зараз мовчіть. Слухай, Пако, а що там робив Малюк?

— Не знаю. Потім розберемося. Так далі не можна! Ще трохи, і він провалив би операцію. На Малекон, Чіно,— звелів він і поправив окуляри.

Уже смерклося. Місто спалахнуло вогнями. Автомобілі шалено мчали. Поминули Президентський проспект і, виїхавши на вулицю Пуерто, звернули вбік.

— Не жени так, Чіно,— сказав Пако,— не треба привертати увагу поліції.

Мексиканець знову звернувся до Луїса:

— Адже ви не вб'єте мене, правда?

— Ні, ми вас не вб'ємо, сеньйоре. Вас викрадено з політичних мотивів.

Кука засміялася:

— Ой нене! Ніколи в житті я ще так не боялася!

Чоловіки, дивлячись на неї, почали сміятися й собі. Боксер здивовано дивився на них.

Проїжджаючи повз готель «Національ», вони побачили грузовик, повний солдатів.

— Якби ці типи здогадалися, кого ми веземо, ми б не протрималися і п'яти хвилин,— сказав Чіно.

Пако звелів йому звернути в одну з бічних вулиць. Зупинилися біля великого старого будинку. Перш ніж вийти з машини, всі поховали пістолети в кишені, Луїс поклав автомати у чемодани. Пако вийшов перший, за ним Луїс висадив боксера. Чіно залишили на варті. Кука йшла позаду. Вона почувала себе страшенно стомленою.

За кілька хвилин під'їхав другий автомобіль.

* * *

Одягнений у білий костюм невисокий чоловік з жовтуватим обличчям пройшов повз поліцейських, що стояли біля дверей готелю. Ті по-військовому віддали йому честь. Чоловік ішов швидко, засунувши ліву руку в кишеню штанів, а в правій тримаючи запалену сигарету. Двоє молодиків, які супроводжували його, були такі високі, що він проти них здавався хлопчаком. На обох були вузькі чорні штани й білі сорочки з червоною крайкою. Хтось із репортерів клацнув фотоапаратом, і прибулий посміхнувся в об'єктив. Побачивши у центрі вестибюля групу людей, він попрямував до них. Назустріч метнувся журналіст з блокнотом у руці і спитав, чи не може він що-небудь сказати.

— Можете повідомити в своїй газеті,— почав жовтолиций, поклавши журналістові руку на плече,— що уряд дуже скоро арештує цих паршивих людців, які хочуть заплямувати Кубу, так нахабно викравши безневинного спортсмена з міжнародною славою. Винуватці будуть покарані. О'кей?— додав він і поплескав журналіста по щоці.

— Капітане Фортуна,— мовив по-англійськи високий чоловічяга в окулярах із дуже товстими скельцями.— Як ви гадаєте, що було причиною цього викрадення? Вони вб'ють Кіда Мехіко?

Чоловік у білому слухав, примруживши очі. Потім сказав, посміхаючись, що погано зрозумів, про що говорив його співрозмовник. Хтось запропонував свої послуги як перекладач.

— Так от,— сказав капітан, поправляючи

заціску,— єдина мета, якою керуються ці паскудники,— це підірвати авторитет сеньйора президента, бо вони — люди заздрісливі й самі хотіли б стати членами уряду... Я не знаю, чи вбили вони Кіда Мехіко, але, безперечно, комуністи здатні і на це!

Чоловік в окулярах знову спитав через перекладача, чи є докази, що боксера викрали комуністи.

— Я не знаю,— відповів капітан,— чи це зробили комуністи, але злочинцями керували комуністи, до речі, не кубинські, а російські!

Журналісти пішли слідом за капітаном, ставлячи йому нові запитання.

Капітан весь час палив. Двоє високих молодиків ішли поруч. Капітан запитав, де свідки викрадення, і хтось показав йому на двері ліворуч.

Коли він зайшов, назустріч підвелися двоє поліцейських. Тренер не помітив його, аж поки не почув запитання:

— Так хто з вас бачив, як усе сталося?

Поліцейські презирнулися.

— Ми, цей сеньйор та ще один пожилець, він зараз у себе в номері.

Тренер з посмішкою підвівся з крісла.

— Хто ви, сеньйоре?

— Бебі Рамірес, сеньйоре, тренер Кіда Мехіко.— Тренер простягнув руку.

Капітан злегка потиснув її й окинув тренера недбалим поглядом. Відтак попросив детально розповісти, як було викрадено боксера.

Обидва поліцейські по черзі доповіли, як це сталося. Капітан дивився собі під ноги. Докуривши сигарету, він запалив другу.

— На мою думку, вони діяли правильно,— докинув тренер,— і досить холодно-кровно, сеньйоре. Якби вони вдалися до зброї, бандити застрелили б Кіда Мехіко.

Капітан похмуро дивився на підлогу.

Один із поліцейських запевнив, що упізнав би обох злочинців, особливо старшого, оскільки йому здається, що він бачив його раніше.

Капітан стояв, тримаючись руками за спинку стільця.

— Я гадаю, що ваші люди діяли правильно, капітане,— мовив тренер.

Капітан повільно підняв голову.

— Падлюки, боягузливі падлюки! — зненацька вигукнув він і, піднявши стілець, грюкнув ним об підлогу.— Приходять якісь задріпанці з двома пістолетами і з-під носа у всіх викрадають гостя уряду! Як мені тепер дивитися в очі генералові? Я вас питаю? Скажіть, будьте ви прокляті! Чого ви стоїте, мов дві смердючі мумії?!

На мить запала тиша.

— Сеньйоре капітан,— тренер підійшов до нього і торкнув його за руку,— ці люди

зробили все, що можна було зробити на їхньому місці...

— Не торкайтесь мене! — вереснув капітан і відсмикнув руку.

— Мовчати! Ви не поліцейські, а нікчеми! — кинув він своїм підлеглим.— З завтрашнього дня ви в поліції не служите! Що я скажу генералові? Що?! — І він спересердя заплющив очі.

Один із поліцейських сказав, що, на його думку, коли капітан пояснить генералові, як усе сталося, той, безперечно, зрозуміє.

— І ви гадаєте, я посмію розповісти генералові цю баєчку?! — Капітан підійшов до поліцейського.— Ну, кажи, тварюко! Чого мовчиш?

Поліцейський не відповідав. Усі дивилися на капітана. За хвилину він повільно сів на стілець й обхопив руками голову. Один із поліцейських приніс йому склянку води, капітан видобув з кишені якийсь порошок, висипав у воду і випив. Після цього витяг гребінець і причесав своє хвилясте волосся.

— Їм це дорого коштуватиме! — мовив він, запалюючи сигарету.— Я покажу, цим проклятим революціонерам! Перерюю кожен дім у Гавані, і коли де знайду хоч одного,— пристрелю на місці. Можете мені повірити!

Відчинивши двері, капітан побачив, що натовп у вестибюлі збільшився. У центрі стояв полковник Міро. Засунувши в кишеню ліву руку, капітан підійшов до юрби.

Полковник слухав Гонсало, який, витираючи хусточкою шию, говорив кільком журналістам, що сеньйор президент чуває себе дуже незручно перед мексиканським урядом і запевняє, що за кілька годин Кід Мехіко буде звільнений. Полковник обернувся до капітана і, сказавши, що повинен передати йому доручення генерала, відвів його убік.

— Слухай, Фортуно,— мовив він, беручи його під руку,— ти знаєш, яке довір'я виявляє тобі генерал. Дізнавшись про цю неприємну новину, він викликав мене і сказав, що доручає особисто тобі розшукати Кіда Мехіко. Крім тебе, він нікому не вірить. Звелів переказати, що ти можеш у всьому розраховувати на нього. І що повинен за всяку ціну розшукати боксера! Запам'ятай: байдуже як ти це зробиш, але не пізніше, як завтра ополудні Кід Мехіко мусить бути вільний. Змагання відбудеться о шостій годині вечора. Запам'ятай: для досягнення мети всі засоби хороші. Єдине, що нам потрібне,— живий мексиканець. Ти не підведеш?

Капітан слухав, понуривши голову.

— Скажи генералові, хай не турбується: я розшукаю Кіда,— промовив він і швидко вийшов з готелю.

— Така історія цієї країни,— мовив Луїс.— Протягом п'ятдесяти років ми тільки те й робимо, що розводимо різне вороння. Куба — республіка безправних і знедолених, за невеликим винятком. Усі наші правителі, починаючи від Естради Пальми¹ і кінчаючи Батістою, варті один одного.

— Але Грау і Пріо² робили діло. Пріо, наприклад, заснував Національний банк,— зауважив Каміло.

— Що ж, це правда. Усі вони щось робили: Мачадо спорудив Капітолій, а Трухільйо будував фабрики в Домініканській республіці. І нинішній уряд теж будує, але те, що найменше потрібне народові. Упорядковують вулицю Лінеа в Гавані і не будують шосейних доріг. Та ви й самі це добре знаєте, нема чого вам розповідати!

— Але ж не завжди було так безпросвітно, Луїсе?

— Не завжди? — перепитав Луїс, засунувши руки за пояс.— Скажи мені: ти бачив ще де-небудь, щоб міністр украв сімдесят мільйонів песо і не опинився за це у тюрмі, а, навпаки, будував у Флоріді стадіон та купував готелі?

— Я впевнений, що таке саме робиться і в інших місцях. Ти пам'ятаєш мера Нью-Йорка, який змушений був виїхати до Мексики, бо його звинувачували у злочинстві?

— Авжеж, пам'ятаю.

— Хіба він кращий або гірший за нинішніх кубинських політиків? Зараз у нас відбувається те, що ми, кубинці, завжди вважали за найгірше у світі. Я впевнений у одному: я і ти, і Каміло — всі ми не хочемо, щоб таке повторилося ще коли-небудь. Інакше ми не ризикували б своїм життям. Запам'ятай!

Луїс мовчки дивився під ноги. Потім він підійшов до вікна, що виходило в сад. Боксер сидів у глибокому кріслі. Вікна в будинку навпроти світилися.

— Дай боже, щоб ти не помилявся, дай боже, Пако...

— Я не помиляюсь, Луїсе. Ти ж знаєш, скільки людей бореться тут, у Сьєррі, ти знаєш, скільки юнаків загинуло за всі ці роки. Треба вірити в людей, хлопче.

— Так, я це знаю,— мовив Луїс, обернувшись до нього.— Але я весь час боюся, щоб усі ці жертви не були марними. Революції робляться порівняно легко. Особливо з таким гарячим народом, як наш. У нас завжди є готові померти. Складніше зробити що-небудь для країни, коли новий уряд бере владу в свої руки.

Пако глянув на нього, посміхнувся і ска-

зав, що, на його думку, пора збиратися додому до Луїса, де призначена ночівля.

— Ви мене ще не відпускаєте? — спитав мексиканець.

— Звичайно, ні,— відповів Пако.— Ви будете з нами, поки не мине час змагання.

Боксер подивився на нього й підвівся. Пако тим часом узяв чемодан, в якому лежали автомати, і всі вийшли з кімнати.

* * *

Вулицями Гавани мчали машини з поліцейськими патрулями. Коли поліцейська автомашина спинилася біля одного будинку, старий, що замітав тротуар, підвів голову. З машини вийшло четверо поліцейських, кожен з автоматом у руках. В старого по спині пробігли мурашки. Ноги його затремтіли: він згадав іспанську жандармерію.

— Ви тут мешкаєте? — спитав начальник групи.

— Так, я — консьєрж.

— Зайдемо в дім.— І поліцейський підштовхнув старого дулом автомата.

У старого зразу пересохло в горлі. Четверо поліцейських ішли за ним через темний сад, сторожко оглядаючись на всі боки. Дійшовши до під'їзду, один з них спитав у консьєржа, скільки в будинку живе людей.

— Зараз дім майже порожній — відтоді, як закрито університет. Унизу живу я з дружиною та донька Хосефіна, господиня. Але зараз вона у Матансі.

Старий запалив у вітальні світло.

— А хто мешкає нагорі?

— Дві дівчини, що навчаються в університеті,— вони з Вілануева,— та Люїсіто. Але він зараз у селі в родичів.

Старий хотів іще щось сказати, не впускати непроханих гостей, але у нього дедалі більше тремтіли коліна. Він засунув у кишені руки, щоб було не так помітно.

Відчинилися двері, і до кімнати, надіваючи окуляри, зайшла старенька жінка. Поліцейські наставили на неї автомати.

— Ради бога, не стріляйте! — скрикнув старий.— Це моя дружина!

— Підійди-но лишень сюди, стара.

Жінка пополотніла й широко розплющила очі.

— Константине, що це значить? — спитала вона, показуючи на поліцейських.

Старий хотів був щось пояснити.

— Ходи сюди, бабо,— перебив його один із поліцейських.— Роби те, що кажуть, і з тобою нічого не станеться.

Незграбно переставляючи ноги, жінка рушила до них. Поліцейський спитав, де їхні квартиранти.

— Та я ж вам уже говорив, що зараз майже нікого нема,— мовив старий.

¹ Кубинський політичний діяч (1835—1910).

² Колишній президент Куби.

Начальник групи підійшов до сходів, які вели на другий поверх, і почав підніматися нагору. Слідом пішов один із поліцейських.

— Там нікого нема, сеньйоре,— сказала жінка,— крім двох дівчат. Вони дуже боязкі і можуть злякатися вас. Навіщо це вам, сеньйоре поліцейський?

Поліцейські не звернули на її слова ніякої уваги. На другому поверсі вони побачили цілий ряд кольорових ширм — червоних, синіх та зелених — і, зупинившись, почали їх розглядати.

— Ти оглянь оті дві, а я оці,— і начальник показав автоматом на кілька ширм.— Тихо! Тут хтось є!

Стара знизу крикнула, що там тільки дві дівчини, які можуть перелякатися.

— Замовч, стара!— гримнув на неї поліцейський і обернувся до свого супутника.— Якщо стара так хвилюється, значить тут хтось є. Подивись он там.

Поліцейський тихо підійшов до однієї ширми і вдарив по ній черевиком. Там нікого не було. Його товариш зробив те саме з сусідньою ширмою і переконався, що там теж порожньо. На третій ширмі він побачив чиюсь рухливу тінь, почув якийсь шепіт і свиснув.

— Негайно виходьте!— крикнув начальник, коли другий поліцейський підбіг до нього.

Тінь за ширмою ворухнулась знову. Від перших пострілів брязнули шибки, хтось зойкнув. Але зойк заглушили автоматні черги. Коли поліцейські обережно зазирали за ширму, вони побачили двох нерухомих дівчат, які лежали на ліжках, звисивши голі ноги. Білизна на них і простирала були закривавлені. В одній все обличчя було посічене кулями.

— Жінки,— сказав поліцейський.

— До дідька, яке це має значення, що вони жінки! Мабуть, ця наволоч причетна до викрадення боксера. Ти ж чув, що цими днями спіймали двох жінок, які підкладали бомбу? Крім того, вони студентки, а всі студенти нас ненавидять. Ти це знаєш!

Коли поліцейські спустилися вниз, бабуся стояла біля старого і гірко плакала.

— Навіщо ви це зробили, сеньйоре? Такі хороші дівчата...

— Помовч, стара, коли не хочеш, щоб і тобі перепало.

Поліцейські вийшли у під'їзд. Один запитав, що робити далі.

— Нічого, витягнемо їх звідси, вкладемо їм у руки бомбу, сфотографуємо і скажемо, що застукали їх на гарячому. От і все!— промовив інший.

Сівши в машину, начальник групи крикнув:

— Нічого тут не руште, чуєте?! Ми зараз повернемося!

Усі зайшли в Луїсів будинок, і хтось запропонував перекусити. Троє юнаків і Кука пішли на кухню. Луїс і Пако опустили у вітальні штори. Кід Мехіко йшов попереду. Пако сховав пістолет, і мексиканець усміхнувся. Луїс засвітив настільну лампу.

— Сідайте, поки принесуть сендвічі й каву. Ви все розумієте, адже так?

— Що саме?— мексиканець сів і сперся підборіддям на руки.

— Чому ми вас привезли сюди під дулами пістолетів.

Боксер пильно подивився на Луїса.

— Так, здається, розумію. Але скажіть, сеньйоре, чому саме мене? Я не мав ніякого відношення до політики. Я приїхав на змагання, бо мені за це добре заплатили.

— Ми це знаємо, але є речі, яких ви не розумієте. Все це фарс — і змагання, і ваш противник. Вони хочуть створити враження, ніби на Кубі все гаразд, усе йде своїм звичаєм. Якщо ця диктатура що-небудь і розуміє, то це ціну пропаганди; ми не хочемо зробити вам щось лихе, наш ворог не ви, а уряд. Розумієте?

— Я гадаю, що ви щиро говорите, друже. Я далекий від політики, але якщо зможу хоч що-небудь зробити для Куби, то буду безмежно радий. Ви здаєтесь мені хорошими людьми. Коли я зайшов з вами в цей дім, то зрозумів, що ви — не грабіжники.

— А до цього?— спитав Пако.

— Я гадав, що ви хочете відібрати в мене гроші. І знаєте що, хлопці? Усе, що діється у вас зараз, нагадує мені часи революції в Мексичі. Тоді я був ще хлопчиком, і всі наші брали в ній участь. Дядько мій бився у війську Сапати¹. Якщо ви боретесь за справедливість, як наші революціонери, то я з вами, друзі!

До кімнати увійшла Кука з тацею в руках і попросила запалити світло. Луїс клацнув вимикачем. Пако взяв два сендвічі й запропонував один мексиканцеві.

СУБОТА

Кука лежала в ліжку й читала при світлі настільної лампи.

Тихо зайшов Луїс і почав знімати сорочку. Жінка відклала книжку.

— Що трапилось? Чому ти такий серйозний? Є якісь новини?

Луїс провів рукою по шиї.

— Ні, нового нічого. А хіба тобі мало того, що є? Не уявляю, як ти можеш зараз спокійно читати!

Кука підійшла до нього.

— Ні, я не така спокійна, як тобі здаєть-

¹ Герой мексиканської революції 1910—1917 рр.

ся, але що зміниться, якщо я сидітиму з білим од страху лицем?

— Що ти читаєш?

— «Калігулу» Альбера Камю. П'єсу.

— Хіба зараз час читати п'єси? Ми живемо в двадцятому столітті, Куко, в Гавані, де щоночі від рук поліції гине четверо — п'ятеро юнаків. А ти читаєш «Калігулу»!

Жінка глянула на Луїса.

— Ти несправедливий, навіть дуже, Луїсе. Я чудово все це усвідомлюю.

— Ти чудово все усвідомлюєш,— мовив Луїс і почав міряти кроками кімнату.— В цьому домі, Куко, перебуває викрадений спортсмен Кід Мехіко. Зараз тисячі поліцейських шукають його, і якщо знайдуть, то жоден з нас не залишиться живий. Ти це усвідомлюєш?! Все це дуже серйозно, Куко!

— Я знаю. І непокоюся, може, навіть більше, ніж ти. Крім того, ти знаєш, що я боюся насильства, фізичного болю. Якби я почала думати про наслідки, які можуть бути, то давно впала б в істерику.— Кука поклала руку чоловікові на плече.— Сідай і, будь ласка, не сперечайся зараз зі мною.

Луїс сів, і Кука, обнявши його за талію, уткнулась підборіддям в плече чоловіка.

— Від цих тварюк можна всього чекати,— промовив Луїс.— Каміло розповідав, що кілька день тому в Орієнте хтось підірвав електростанцію. Прибули військові і застали самі руїни. Тоді вони обшукали навколишні будинки й почали розстрілювати безневинних чоловіків, жінок та дітей.

Луїс заплющив очі й труснув головою.

— Який жах,— сказала Кука.

— Ти добре розумієш, що я тобі розказав, Куко? Я тривожусь за тебе, за себе, за цих юнаків, захоплених ідеєю боротьби, хороших і справедливих. Я не герой-патріот, але не можу більше байдуже дивитися на ці вбивства, не хочу терпіти утисків. Мені стає соромно.— Він обернувся до дружини.— Ти добре знаєш, що я хотів здобути спеціальність і споруджувати будинки, хотів спокійно жити, хотів, щоб ти народжувала дітей, щоб ніколи не знала про такі речі. Як не раз повторював мій батько, жінки повинні родити дітей, а не займатись чоловічими справами.

Кука всміхнулася.

— Про це ми теж могли б посперечатись, Луїсіто,— вона погладила його по голові.— Я б теж хотіла мати дітей, гроші та все інше. Але для цього потрібен мир. Інколи я дивлюсь на дітей у класі, і мені стає дуже сумно, що вони не мої. Все життя я мріяла про дім, повний дітей. Але зараз мене це лякає. Ти ж знаєш, що сталося з батьком малюка Рікардіто: бідолаху вбили під час перестрілки в Галіано.

— Це правда. Зараз час лише вбивати й ненавидіти ворогів!

Кука перестала гладити Луїсову голову й пильно подивилася на нього.

— Але з нами нічого не станеться, правда, Луїсе?

— Ні, звичайно! Не треба бути песимістами,— сказав Луїс і посміхнувся.

Підвівшись, він роздягнувся і ліг поруч Куки. Дружина повернулася до нього лицем і поцілувала його.

— Добраніч, любов моя,— мовила вона.— Спи.

Вимикнувши світло, Луїс запалив сигарету і якийсь час прислухався до шуму автобусів, до дихання Куки, яка відразу ж заснула. Потім загасив сигарету й заплющив очі.

* * *

...Він сидів у темній довгій кімнаті в Хесусі-дель-Монта, де він народився. Старе крісло рипіло при кожному його русі. У нього нестерпно боліла права щока, і він доторкнувся до неї рукою. Крім того, перед очима стрибала й заважала дивитись біла цятка, яка весь час збільшувалась. Він завжди страшенно боявся осліпнути і думав, що коли, боронь боже, втратить зір, то заподіє собі смерть. До нього підійшов Пако й поклав йому на праве плече руку. Пако був у всьому білому і в цьому вбранні скидався на хірурга. Луїс розповів йому, як болить у нього обличчя, і показав на своє праве око. Пако оглядав його дуже спокійно й уважно. Обдивився очі, обмацав лице, оглянув зуби. Постукавши нігтем по різцях та кутніх зубах, сказав, що треба повиривати всі ті зуби, до яких він щойно доторкнувся. П'ять зубів. Це й була причина болю, причина того, що перед очима мигтіла біла цятка. Луїс запитав, чи не можна якось зберегти зуби, і Пако відповів, що їх треба вирвати з коренями. Луїс сказав, що, мабуть, не витримає болю. Пако силоміць відірвав його руки від очей. Луїс опирався, казав, що треба знайти інший вихід. Пако виїняв зубочистку і почав колупати у себе в зубах. Він пильно подивився Луїсові в очі і сказав, що іншого виходу немає, якщо Луїс не хоче втратити праве око. Луїс підняв обидві руки до ока, тому що відчув дуже різкий біль. Пако підійшов до нього й цілком спокійно сказав, що іншого виходу нема. А Луїс у розпачі тер око — біль наростав...

* * *

Луїс, задихаючись, прокинувся. Перше, що він почув, було дихання Куки. Проїхав автомобіль, потім знову стало тихо. Луїс подивився на годинник, що стояв на столі біля ліжка. Було пів на третю ранку. Луїс підвівся і, намагаючись не зчиняти шуму, вийшов до вітальні, де чергували Каміло та Хосе. Почувши кроки, вони злякано стрепенулись.

— Як справи? — спитав він, поклавши їм на плечі руки.

— Все гаразд,— відповів Каміло,— страшенно хочеться спати, але то нічого. А в тебе?

— Теж все гаразд. Я бачив страшний сон, та все скінчилося добре. Я турбуюсь про вас і, коли хочете, почергую сам.

— Ні, не треба,— сказав Хосе,— йди спати. Ми розбудимо тебе о шостій. Іди спати.

— Що ж, як хочете. Ну, а як цей?— спитав він, показуючи на мексиканця, що спав на канапі.

— Добре. Я гадаю, він хороший хлопець. Луїс подивився на боксера.

— Я також так думаю. Шкода, що доводиться кривдити хорошу людину.

Каміло й Хосе теж подивилися на мексиканця.

Луїс вийшов, похиливши голову.

* * *

О шостій ранку він зварив на кухні каву. Зайшовши з двома чашками в руках до вітальні, Луїс сказав Каміло, щоб той лягав спати. Пако повідомив, що недавно тихо проїхав поліцейський автомобіль і що хлопці весь час були насторожі.

— А що робити, якщо вони прийдуть сюди? — спитав Луїс, відпивши ковток кави.

— Будемо захищатись. Ми не дозволимо, щоб нас побили, як щурів. Для цього ми й привезли сюди зброю,— він показав на автомат, що стояли під стіною.— Хай мене вб'ють, але я не здамся. Того дня, коли я почав боротися проти них, я вирішив, що піду до кінця! А чому ти мене питаєш?

— Просто так, хочу знати, що ти думаєш.

Пако довго дивився у вікно. Луїс поставив чашку і спитав у Пако, чи не хоче той ще кави. Пако ствердно хитнув головою, і Луїс пішов на кухню, намагаючись ступати якомога обережніше. Пако не відривав погляду од вікна.

Проїхав грузовик, що розвозив молоко, і вулиця знову поринула в тишу. Та раптом з-за рогу повільно виплила поліцейська машина. Пако завмер, дивлячись у вікно. Машина спинилася біля будинку на протилежному боці вулиці, і з неї вийшли троє поліцейських з автоматами в руках. Шофер лишився у машині. Поліцейські порадилися про щось між собою і рушили до будинку. Пако метнувся на кухню попередити Луїса, і вони обидва вбігли до кімнати. Пако запитав, чи знає Луїс, хто живе в цьому будинку навпроти, і Луїс відповів, що не знає, бо туди недавно переїхала якась сім'я. Він поставив автомати біля вікна, покликав Каміло та Хосе і розбудив мексиканця. Боксер злякано підвівся. Пако сказав йому, що навпроти спинилася поліцейська машина і

треба приготуватись про всяк випадок. Прибігли Луїс, Каміло й Хосе, всі троє бліді й неголені. Хосе застібав на ходу штани. Пако наказав приготувати пістолети й узав автомат.

— Якщо вони спробують зайти і сюди, доведеться відкрити вогонь. Я стріляю в того, що в машині, щоб він не втік або не скористався радіозв'язком.

Луїс сказав, що піде попередити Куку. Пако порадив почекати: мовляв, вона тільки нервуватиме, а якщо пролунають постріли, то прокинеться й так.

Мексиканця він попросив сісти якомога далі од вікна.

Вулицею проїхав автомобіль, і водій подивився на поліцейську машину. Луїс глянув на ручний годинник: було пів на сьому. Пако видобув зубочистку. Каміло провів долонею по очах.

Нарешті поліцейські вийшли з будинку. Якийсь чоловік у білій сорочці супроводив їх до автомобіля, щось говорив їм. Пако пошепки спитав Луїса, чи не знає він часом, що то за один. Луїс похитав головою, підняв автомат і прицілився в голову шофера. Один із поліцейських щось сказав, і всі подивилися на будинки з протилежного боку вулиці. Та ось чоловік у сорочці щось сказав, і поліцейські сіли в машину, яка відразу рушила.

Пако опустил автомат і посміхнувся.

— Чудово, хлопці,— мовив Луїс, посміхаючись і собі.— На цей раз пронесло.

— Злякалися?— Пако обернувся до мексиканця.

— Трохи... Слухайте, я хотів би поголитися і прийняти ванну.

— Гаразд. А потім поспідаєте.

Коли Луїс і Мехіко вийшли, Пако звернувся до товаришів:

— Тут ми пробудемо до дванадцятої. Гадаю, що звідси нам краще піти. Мені щось не подобаються сусіди. Виходити треба обережно. Я піду перший, щоб попередити людей, до яких ми переберемось.

* * *

Вийшовши з будинку на вулиці Факторії, де він жив зі своєю матір'ю, Макаріо подивився на небо й заплющив очі: сонце засліпило його. «От наволоч,— вилаяв він мовчки сонце.— Скрізь воно мусить зазирнути!» Глянув на білизну, що сохла на шворці, на жінок, які розмовляли, вихилившись з вікон або стоячи у дверях будинків, посміхнувся до дітей на тротуарі і показав їм язика. Підійшовши до газетного кіоска, він побачив заголовок, набраний великими літерами: «ВИКРАДЕНО КІДА МЕХІКО».

— Ці революціонери нікого не бояться,— мовив до продавця якийсь чоловік і посміхнувся.

Макаріо подивився на нього й протер очі. У нього, як завжди, був поганий настрій. Учора він віддав останні два песо Марго, повії з кварталу Колон. Хлопець скривився. Вранці він просив грошей у матері, але та не дала.

— Ти вже дорослий і я не можу тебе утримувати. Иди на роботу,— сказала Ен-грасія.

Коли він переходив вулицю, повз нього проїхала поліцейська автомашина. Один з чотирьох поліцейських, що сиділи всередині з автоматами, підозріло подивився на нього. Макаріо всміхнувся йому. Він помінив ще один газетний кіоск і знову прочитав: «ВИКРАДЕНО КІДА МЕХІКО». Минаючи Капітолій, він зупинився біля статуй, що стояли перед палацом. Ці статуї завжди справляли на нього велике враження. Молода вродлива жінка, яка сиділа за кермом розкішного автомобіля, посміхнулася до нього. Потім вона ввімкнула радіо. «Поки що,— почувся голос диктора,— не вдалося з'ясувати, де перебуває Кід Мехіко, видатний мексиканський боксер, який приїхав у нашу країну і був викрадений групою невідомих у вестибюлі готелю «Вашінгтон». Поліція розшукує його і дуже скоро, сподіваємось, дізнається про місце його перебування».

Макаріо стояв коло автомобіля і дивився на жінку. Вона покрутила ручку приймача — залунала популярна музика. В світлофорі спалахнуло зелене світло, і машина рвучко рушила. Макаріо перейшов вулицю й, купивши пакет земляних горіхів, почав повільно їсти, читаючи кінореклами. Повз нього пройшла знайома повія.

— Як ся маєш, кралечко?

— А ти що тут робиш, малий?

— Нічого, просто так, вештаюсь...

— Ти завжди вештаєшся, хлопчику. Як тобі не набридає? Гляди, щоб голова не закрутилася,— засміялася вона і, блиснувши фальшивими золотими зубами, пішла далі.

Проїхала друга поліцейська машина, і Макаріо подумав, що іще з дитинства самий лише вигляд поліцейського викликав у нього безмежний страх. Він ішов далі, роздивляючись навколо. Зупинився перед величезною рекламою з зображенням купальниці на березі моря. Пройшли двоє американців, і Макаріо рушив слідом за ними.

— Hej, mister. Want woman? Eh? — спитав він.

Один з американців зиркнув на нього й щось сказав товаришеві по-англійськи. Той знизав плечима.

— Mister, want woman, you?

Американці не спинилися. Макаріо простував за ними.

— Mister, want woman?

Нарешті один з американців люто вигукнув:

— Oh leave us alone! Get out, negro! ¹

Макаріо зрозумів його, тому що не раз чув такі слова раніше. Образи він завжди пам'ятав добре. І коли американці відійшли, йому схотілося заплакати і крикнути їм услід, що вони псяюхи.

Нарешті сонце почало нестерпно пекти Макаріо в шию і в голову. Була перша година дня. Він поглядав на недбало оформлені вітрини крамничок з дешевим товаром для небагатих туристів, потім зацікавився ногами двох молодих американок, що проходили вулицею. Підвівши очі, він знову побачив напис: «ВИКРАДЕНО КІДА МЕХІКО». Макаріо спинився, щоб прочитати підзаголовок: «Вони викрали його з готелю, погрожуючи зброєю, на очах у публіки» — і спитав у продавця кіоска, хто це такий — Кід Мехіко. Той сердито відповів, що не знає. Мовляв, у газеті все написано. Макаріо пішов далі. Завернувши до кав'ярні, він сів і замовив каву з молоком та бутерброд.

Якби йому пощастило якось зібрати сотні дві песо, він поїхав би на північ, як Майіто та Нене, двоє його приятелів, які зовсім непогано влаштувались там, у Нью-Йорку. Але хто може заощадити двісті песо на Кубі? Він знав тільки одного шофера, Хасінто, що виказав поліції, де революціонери старої Гавани сховали зброю. Але така нагода трапляється не щодня.

— Іще що-небудь? — спитав офіціант, поставивши на стіл замовлене.

— Ні, досить.

— А я кажу тобі, що ці революціонери — сміливі хлопці, — долинув до Макаріо голос одного з чоловіків, які сиділи в нього за спиною. — Вивели Кіда Мехіко з вестибюля у всіх на очах, і навіть двоє поліцейських, що були там і охороняли боксера, не наважились що-небудь зробити! Зараз вони кажуть, ніби нічого не робили тому, що боялися ненароком вбити його під час перестрілки. — Чоловік розсміявся.

— А скільки було тих революціонерів? — спитав сусід.

— Двоє, не більше. Люди кажуть, що один був зовсім хлопчак, років вісімнадцяти. Обидва тримали пістолети в кишенях піджаків. Притиснули дула йому до живота і повели. Як у кіно.

— А що говорить тепер поліція?

— Нічого. Поліція пошилася в дурні. А тепер пропонує великі гроші всім донощикам Гавани, щоб ті допомогли спіймати цих хлопців.

¹ Гей, містере! Хочете жінку? (Калічена англ. мова).

¹ Дай нам спокій. Іди собі, чорний! (англ.).

І раптом Макаріо згадав! Це було в той день, коли він прийшов до матері попросити грошей. Вона сказала, що у неї нема, а просити у сеньйора Луїса їй соромно. Він пригрозив, що піде з дому. Це завжди впливало, він знав. Мати витерла руки й сумно глянула на нього. Макаріо зробив кілька кроків уперед і раптом почув голос сеньйора Луїса: той говорив, що єдиний вихід — викрадення.

Макаріо ще довго сперечався тоді з матір'ю і нарешті переконав її. В цей час заговорив Пако. Він сказав, що когось виведуть з вестибюля готелю під дулами пістолетів — іншого виходу, мовляв, немає. Ім'я цієї людини він почув потім, коли мати розмовляла з сеньйором Луїсом. «Я запевняю тебе, — сказав тоді Пако, — цей Кід Мехіко...»

Макаріо вмочив булку в каву з молоком. Чоловік за сусіднім столом заговорив знову:

— Уряд убивць треба скинути... Ти знаєш, що вони зробили з учителем із Артеміса? Його співрозмовник похитав головою.

— Його привезли в СІМ і два дні били. Потім прив'язали до стільця й розпалили під ним вогонь... Через два дні бідолаха помер.

— Який жах! — лице сусіда скривилося. — Ці люди — не християни. Вони повинні за все заплатити! — Він мало не кричав.

— Не репетуй! — застеріг його товариш. — Пам'ятай, що тут донощиків аж кишить.

— Вони теж своє дістануть. Якщо раніше в цій країні й було щось хороше, так це те, що у нас все можна було говорити! І я буду говорити — є тут донощики чи їх немає.

— Облиш, не будь дурнем.

Макаріо підвівся і вийшов. Він побрів вулицею Нептуна, на якій в цей час було багато перехожих. Всюди висіли оголошення: «ВИКРАДЕНО КІДА МЕХІКО». Здавалось, ця новина переслідує його. У вітрині однієї крамниці стояв великий телевізор. Макаріо побачив зображення, але звуку не чув. Він зосереджено дивився на губи чоловіка на екрані і потроху почав сприймати звук: «Поки що не вдалося дізнатись про місцеперебування Кіда Мехіко, відомого мексиканського боксера, який приїхав у нашу країну і був викрадений учора увечері з вестибюля готелю, де він зупинився. Поліція розшукує його...» Хтось із перехожих штовхнув Макаріо, і він злякано відскочив. Автомобільні гудки, голоси людей звучали якось особливо різко. Автобуси були переповнені. Макаріо зайшов до бару і попросив пива, але хазяїн не звернув уваги на такого несолідного клієнта, і хлопець вийшов. Знову побачив заголовок газети й одвернувся. Сонце било в очі. Він звернув за ріг.

Пройшов повз будинок, де голосно грало радіо, й затулив вуха. Замість музики йому чулися слова «Усім донощикам Гавани вони пообіцяли чималі гроші... Цей уряд треба скинути... А потім вони прив'язали його до стільця й розпалили під ним вогонь... Якби мав двісті песо, то поїхав би на північ, як і... Кіда Мехіко вивели з вестибюля... двісті песо...»

Макаріо побачив вдалині поліцейську машину, яка повільно наближалась до нього. Він не зводив з неї погляду. Коли до машини залишилось кілька метрів, хлопець глибоко зітхнув і попрямував до неї. Поліцейський, що сидів поруч з шофером, підняв автомат. Машина спинилася. Макаріо заговорив, поліцейські уважно слухали його. Потім один з тих, що сиділи на задньому сидінні, відчинив дверцята, і Макаріо сів поруч з ним.

Машина рушила. Було тридцять хвилин на першу.

* * *

Усі пішли близько дванадцятої дня. Кука залишилась дома, бо до неї мали прийти на урок учні. Луїс пообіцяв, що подзвонить їй. Вона мила на кухні брудний посуд після сніданку, коли раптом задзвонив телефон. Це була Луїсова мати. Вона скаржилася, що Луїс ніколи не дзвонить і що вона вже майже цілий тиждень нічого не знає про них. Кука почала виправдувати чоловіка, мовляв, він весь час шукає постійного місця; потім спитала, як почуває себе мати, і та почала перераховувати свої недуги. Нараз хтось задзвонив біля дверей. Водночас з другим дзвінком почулося гупання кулака. Похоловши, Кука сказала свекрусі, що подзвонить їй пізніше. На ходу розперезала фартух і відчинила двері, перед якими стояло троє здоровенних поліцейських з автоматами в руках. Один із них різко відштовхнув її і зайшов у будинок.

— Ану подивимось, де вони!

Двоє зайшли слідом за ним. На вулиці чекало ще троє поліцейських і дві машини.

— В чім річ? Хто вам дав право сюди вдиратись?

Поліцейський, який штовхнув її, сказав своїм супутникам, щоб вони обшукали кімнати, і покликав тих трьох, що були надворі.

— Чого вам треба? — спитала Кука, підбігши до них.

— Замовкни! — гримнув поліцейський і схопив її за руку. — Де всі інші? Де мексиканець?

— Які інші? Пустіть руку, мені боляче!

Її штовхнули у коридор.

— Де зброя? Кажі! Де інші?

Кука сказала, що тут нікого немає, але поліцейський потягнув її по кімнатах, повторюючи:

— Де інші? Кажі, де інші!

Під'їхало ще дві машини, з них вискочили п'ятеро поліцейських з автоматами та пістолетами в руках і теж зайшли в будинок.

Той, що був за старшого, потягнув Куку до вітальні й кинув її на стілець. Поліцейські висували шухляди, заглядали під меблі й викидали із шаф книжки.

— Слухай, розповідай все, що знаєш, поки не пізно! Інакше буде дуже погано! Де всі інші, куди вони поділи боксера, мексиканця?

Кука сказала, що нічого не знає.

— Де твій чоловік? Кажі! Все одно спіймаємо його!

Кука знову повторила, що нічого не знає.

Поліцейські вернулися до вітальні й повідомили, що нічого не знайшли. Тоді старший схопив Куку за лікоть.

— Підеш з нами, там ти зразу заговориш!

Кука попросила дозволу подзвонити, але старший сказав, що вона зможе це зробити і в поліції, і сильно смикнув її за руку. На вулиці тепер стояло п'ять автомобілів, і двадцять п'ять поліцейських. На тротуарі напроти юрмилося чимало цікавих.

Старший штовхнув Куку в машину, сів поруч і наказав п'ятьом поліцейським залишитись у будинку на випадок, якщо хтось прийде. Він також заборонив їм відповідати на телефонні дзвінки. Кука відчула, що їй до горла підступили сльози. На тротуарі стояла жінка в чорному і пильно дивилася на Куку, поки машина не рушила. Вулиці були безлюдні. Безжальне сонце проникало крізь віконце до машини й сліпило їй очі. Кука заплющила очі. Колись батько казав їй, що на Кубі сонце дуже нескромне: воно скрізь суне свого носа.

Машина різко звернула за ріг, поліцейський навалився на Куку, і вона розплющила очі. Їй здалося дивним, що й досі не подумала, як потрапила поліція в її дім. Кука вирішила спитати про це, але тут же подумала, що краще промовчати.

Машина підкотила до великої сірої будівлі. Перед входом стояло двоє поліцейських з гвинтівками на плечі, вони по-військовому віддали честь. Всі вийшли з машини. Плече Куки стиснула дужа рука. Поліцейський, який вів її, постукав у великі двері. Хтось зсередини сказав, щоб заходили.

В центрі кімнати стояв велетенський письмовий стіл, за яким сидів офіцер і щось писав.

— В будинку ми застали лише її, сеньйоре капітан. Вона не хотіла нічого говорити, але я гадаю, що тут ми зможемо розв'язати їй язика!

Капітан уважно подивився на Куку: довгі ноги, широкі стегна, біле лляне плаття. Знявши окуляри, він почав протирати їх.

Кука відчула, як поза спиною їй пройшов мороз.

— Гаразд,— мовив він, надіваючи окуляри.— Ви знаєте, що вас чекає, якщо ви будете мовчати?

Кука сказала, що їй нема чого говорити. Капітан підвівся й рушив до неї.

— Послухайте, тут ми маємо змогу примусити вас заговорити! Способів для цього у нас вистачає. Але щоб марно не гаяти часу, я пропоную вам ось що: ви скажете мені, де Кід Мехіко — і ми відпустимо вас, навіть дамо грошей, щоб ви разом з чоловіком могли виїхати з Куби. Можете поїхати до Нью-Йорка або Парижа... Якийсь час побудете там, а коли повернетесь, ніхто вже й не згадає цієї історії. Ну як, згода?

Кука ще кілька секунд дивилася на нього, а потім опустила голову. У ніс їй вдарило запахом дешевого брильянтину.

— Згода?— спитав капітан по паузі, торкнувшись її руки.

Куку пройняв дрож. Вона стояла з похиленою головою й мовчала.

— Дайте її мені, капітане,— сказав поліцейський, що привів Куку.— Через п'ять хвилин вона співатиме в мене краще за канарку.

— О'кей. Беріть, тільки щоб швидко. Зараз тут капітан Фортуна, а ви знаєте, що він не дуже любить панькатися з такими.

Відчувши на своєму плечі тверду руку, Кука мало не заплакала. Її витягли з кімнати і повели коридором; за кілька секунд вони були в камері; троє юнаків, що сиділи там, подивилися на неї й опустили голови. Вона відразу ж упізнала одного з них: він був у Луїса протягом останніх місяців.

— Ти знаєш кого-небудь з них?— спитав поліцейський, засунувши руки за ремінь.

Кука заперечливо похитала головою.

— А ти впевнена у цьому?

Кука мовчала, і поліцейський ударив її кулаком. Кука ледве не впала. Скрикнувши, вона схопилася рукою за щоку і заплакала.

— Нащо б'єш жінку, падлюко?— крикнув один із в'язнів.

— Мовчи, наволоч, і до тебе черга дійде,— відповів поліцейський і люто рвонув Куку за лікоть.

Її вивели в коридор, і поліцейський підштовхнув її до сходів. Кука з плачем почала спускатись униз.

— Замовкни!— гримнув поліцейський.

Кука затулила лице руками, але сліз не могла стримати. Зійшовши на останню сходинку, вона зупинилася, не віднімаючи рук від обличчя. Поліцейський, що стояв вище, зціпив зуби і ударив її черевиком. Кука зойкнула й упала на землю, вдарившись головою об стіну. Коли поліцейський підійшов до неї, вона лежала непритомна, і з носа в неї юшила кров.

* * *

— Дивно,— мовив Луїс, стоячи біля телефону,— ніхто не відповідає.

— Може, Кука вийшла щось купити?

— Куди б вона могла піти, Пако? Адже до неї о другій годині мали прийти учні.

— Зараз пів на третю.

— Дай я ще раз подзвоню.

Луїс почав набирати номер. В цю хвилину зайшов Малюк.

— Що сталося?

— Нічого, Луїс дзвонить жінці, а вона не відповідає.

Каміло зауважив, що, можливо, Кука приймає ванну або пішла щось купувати.

— Ні, це неможливо, у неї щодня з другої до третьої уроки. Мабуть, щось сталося. Я йду додому,— сказав Луїс і повісив трубку.

Пако взяв його за руку.

— Не роби дурниць, Луїсе. Як ти можеш піти сам? Почекай, потім подзвони знову. Коли з нею щось трапилось, тобі не можна туди йти.

Луїс глянув на нього і заявив, що чекатиме не більше п'ятнадцяти хвилин. Якщо дружина не відповість, він сам піде шукати її.

* * *

Телефон продзеленчав двічі. Поліцейський наблизився до апарата і, посміхнувшись, сказав, що йому хотілося б відповісти.

З вітальні вийшов другий поліцейський. Він лічив гроші. Полічивши, задоволено зауважив, що вночі буде за що випити. Двоє інших з автоматами на колінах їли галети.

— Слухай, приятелю.

— Чого тобі?

— Я хочу сказати, що поки наш генерал не взяв владу в свої руки — ми були нічим. На Кубі раніше завжди панували ці кляті грамотії.— Він почухав за пазухою.— Пам'ятаю, у Пінарі я був на побігеньках у одного адвоката, і він платив мені по десять сентаво щодня. Цей тип добре ставився до мене, але щось мені в ньому не подобалося. А генерал — такий, як і ми, тому він нас розуміє. Генерал буде у нас довго, потім на зміну йому прийде його син, а тоді — онук.— Поліцейський зареготав.

— Що ж, і я так думаю,— сказав другий. Знову задзвонив телефон.

* * *

— Ніхто не відповідає, Пако,— мовив Луїс.— Я не можу більше чекати. Вже десять на четверту.

Пако підждав, поки Луїс повісить трубку, а потім сказав, що можна послати старого Сервандо, хазяїна цього будинку, щоб той

розвідав, у чім річ. Луїс наполягав на своєму — він піде сам. Пако заперечив,— мовляв, поліція надто добре знає Луїса і легко може його впізнати. Покликавши Сервандо, він пояснив йому, що треба зробити. Старий узяв ключа і вийшов.

— Я гадаю, ти повинен подзвонити своїм старим, Луїсе,— порадив Каміло,— може, вони щось знають.

* * *

Сервандо повільно проїхав у машині повз будинок, де мешкав Луїс. На розі вулиці він зупинився і почав копирсатися в моторі. Не побачивши нічого цікавого, він вирішив їхати далі, щоб через якийсь час вернутися з протилежного боку.

* * *

Кука опритомніла і затремтіла. Сукня на ній була мокра, страшенно боліли спина і голова. На руці, якою вона провела по носі, червоніла кров. Вона оглянулася: два стільці й дуже високе вікно, крізь яке синіло небо. Надворі був іще день.

Кука спробувала підвестися, але сильний біль у спині змусив її знову сісти. Вона й досі не мала часу подумати як слід про те, що сталося з нею. Жінка запитувала себе, чи знає Луїс, що вона тут. Але ж що він зможе вдіяти?! Єдиний, хто міг би врятуватися на Кубі у такій ситуації,— це іноземці або ті, у кого є друзі серед членів уряду.

— О, голубка вже прокинулася,— промовив чоловік у білому, що стояв на дверях. Поруч посміхався той, що вдарив її черевиком. Ззаду виглядало ще двоє худих і високих поліцейських.

Кука обернулася до нього і відразу ж упізнала його, бо кілька раз бачила в газетах фотографії цієї людини.

— Але ця голубка не туркоче, капітане, хоч і повинна, бо знає вона багато.

— Нічого, скоро вона заговорить,— промовив Фортуна і рушив до Куки.

— Слухайте, краще буде, якщо ви все скажете, бо ми знаємо, де ваш чоловік Луїс і де всі інші. Імена тих, що сховалися разом з ним!!

— Якщо ви стільки знаєте, то нащо питаєте мене?

Ляпас був такий несподіваний, що Кука не встигла ухилитись. Але цього разу їй не хотілося плакати. Вона подумала про Луїса. Страх щез, а разом з ним і біль.

— Візьміть, капітане,— мовив високий поліцейський, манірно виймаючи з кишені червону хусточку,— візьміть, бо ще забрудните руку об цю шльондру.

У Фортуни тремтіла рука, коли він брав хусточку. Згортаючи її, він дивився на Куку.

— Ви знаєте, хто я такий?— мовив він і підійшов до неї ще ближче.— Я примушую говорити всіх, хто вважає себе великим героєм. Ну! Де Кід Мехіко? Ти чуєш?!— він схопив Куку за волосся й рвонув до себе.— Де вони?

Жінка повторила, що нічого не знає. Коли Фортуна відпустив її волосся, вона втупила очі в підлогу. Нараз у пам'яті спливили слова батька: людина кричить від болю, коли втрачає впевненість, що витримає його.

— Принесіть нагай. Побачите, як заговорить у мене ця лялечка!

Один із поліцейських, похитуючи плечима, вийшов до суміжної кімнати і приніс нагай. Капітан наказав тримати арештовану за руки і почав бити її. Від кожного удару тіло Куки здригалось, і вона кричала. Потім вона з подивом відзначила, що вже не кричить і взагалі ніяк не реагує на удари. Їй здавалося, що б'ють не її, а когось зовсім іншого. На мить вона підвела голову і поглянула капітанові у вічі: вони були маленькі й сльозаві. Де зараз Луїс?! Капітан методично бив її. Кука, що завжди так боялася фізичного болю, раптом зрозуміла, що існує межа, після якої людина вже нічого не відчуває. Цей звір може тепер бити її, скільки йому заманеться. Вона вже нічого не боялася і знала, що нічого не скаже.

Поліцейський, який ударив Куку черевиком, сказав:

— Послухайте, капітане, дайте мені нагай. Капітан дав.

— Зараз ви побачите, як вона у мене защебече.

— Так її, так! Дужче, дужче! Так, так, так!..— різкими голосами верещали двоє охоронців капітана Фортуни.

Кука згадала батька, Луїса, братів, матір, Пако... Їй здалося, ніби вона поринає в сон. Глибше, глибше...

* * *

Повернувся Сервандо і сказав, що, очевидно, в домі Луїса нікого нема, бо все навколо спокійно. Луїс дзвонив знов і знов, але йому ніхто не відповідав. Коли він подзвонив до матері, та розповіла, що говорила з Кукою по телефону, але розмову хтось перебив. Мати запитала, чи не трапилось чого лихого, але Луїс запевнив, що все гаразд, просто він розминувся з дружиною і тепер не знає, де її шукати.

Пако намагався заспокоїти його, та Луїс поривався додому. Тоді Пако сказав, що і він, і Малюк теж пойдуть з Луїсом.

Пако вів машину. Луїс сидів поруч.

— Слухай, Пако, коли ми нарешті відпустимо цього мексиканця?— спитав Малюк, який вмотивувався на задньому сидінні.

— Сьогодні ввечері, годині о сьомій-восьмій. Змагання мало відбутися о шостій,

і ми вже зірвали його. Я вже сказав про це Каміло, боксерові й дону Сервандо. Всі зі мною погодились. Але спочатку подзвонимо в мексиканське посольство і домовимось, куди його відвезти.

Запала мовчанка. До будинку, де жив Луїс, залишився один квартал. Пако зменшив швидкість і почав пильно роздивлятися навколо. Потім сказав, що краще залишити машину тут і далі піти пішки, приготувавши про всяк випадок пістолети. Надівши темні окуляри, він пішов попереду. Луїс і Малюк рушили слідом.

— Слухай,— сказав Луїс, різко зупинившись,— тобі не здається, що це трохи ризиковано?

Пако озирнувся і поправив окуляри.

— Звичайно, тому я тобі й казав, що краще почекати, але оскільки ти так хвилюєшся,— він усміхнувся,— то що ж поробиш. Та нічого. Тут зовсім спокійно.

Вони підійшли до хвіртки, і Луїс схопив Пако за руку:

— Слухай, Пако, у мене погане передчуття. Ходімо звідси.

— Тепер ти заговорив інакше. Мабуть, уже пізно.

— Ні, ні, не пізно! Ходімо звідси.— І Луїс повернув назад.

В цей час пролунав постріл. Перша куля поцілила Пако в плече, але він не відчув цього, поки не побачив на сорочці кров. Малюк кинувся бігти, вихопивши на ходу пістолет. Луїс вистрелив у вікно свого будинку. Почувся другий постріл, і Пако впав на землю. Луїс нахилився, щоб допомогти йому. Малюк відстрілювався, сховавшись за дерево.

— Тікай, Луїсе, тікай, залиш мене!— крикнув Пако, намагаючись підвестися.

В цю мить із саду вибіг поліцейський з автоматом в руках і дав чергу по ногах Пако.

— Тікай, Луїсе! Тікай, Малюк!

Луїс вистрелив у поліцейського і поранив його в груди. Той хотів піднести автомат, але безсило схилився на дерево. З будинку навпроти вискочив чоловік з пістолетом у руці і вистрелив у Малюка. Той відповів на постріл і кинувся тікати. Чоловік метнувся за ним. Луїс відтяг Пако, який ледве переставляв ноги, за стіну й вистрелив у одного з поліцейських, що поспішали на допомогу пораненому товаришеві.

— Тікай, Луїсе, прошу тебе, тікай...

Луїс відповів, що залишиться тут до кінця. — Тікай, до дідька!— крикнув Пако і відштовхнув його від себе.— Я затримаю їх!— Він витяг пістолет і почав стріляти. Луїс, вистреливши кілька разів, поклав йому руку на плече.

— Прощай, брате...

Пако подивився йому в вічі.

— Іди, Луїсе, іди!

Луїс біг, пригинаючись до землі, аж поки не побачив відчиненої хвіртки. Вибіг на бокову алею, видряпався на кам'яну огорожу й опинився на підвір'ї іншого будинку. У вікні стояла жінка й злякано дивилася на нього.

— Сеньйоро, дозвольте мені зайти! Прошу вас! Звідси я пройду на сусідню вулицю.

— Ні, синку, благаю тебе, тікай! Тікай, бо якщо тебе тут спіймають, нас уб'ють обох!— і вона грюкнула вікном.

Луїс якусь мить стояв, не знаючи, що робити, і раптом йому спало на думку, що не треба звідси далеко тікати: можна сховатись і тут. Він схопився правою рукою за край огорожі й перестрибнув на другий бік.

* * *

Пако перестав стріляти, і один поліцейський повільно поповз до нього з автоматом наготові. За мить він вистромив голову з-за рогу, і Пако вистрелив. Поліцейський відповів чергою. Одна куля влучила Пако в лице, друга — в груди, але поліцейський все ще стріляв. Пако впав, розкинувши руки. Сонячне проміння в листі дерев — це було останнє, що він побачив у житті.

* * *

Кука лежала непритомна на койці. Капітан Фортуна звелів привести Макарію, щоб опізнати арештовану. На голові в Макарію був капюшон, який закривав обличчя. Донощик глянув на жінку і сказав:

— Це вона.

Його запитали, чи знає він, де живуть інші учасники викрадення. Макарію відповів, що не знає, але коли треба, то спробує у цьому допомогти. Капітан наказав видати йому двісті песо. Глянувши на Макарію своїми слюзовими очима, він привітно ущипнув його за щокую.

Коли Макарію вийшов з поліцейського участку, був уже вечір. Хлопець кілька разів помацав у кишені гроші і вирішив піти до Марго. У барі він випив кілька чарок рому. Хазяїнові дав песо на чай. Потім узяв таксі і, зручно вмотивившись, заплющив очі, простяг ноги. Від сьогодні він втішатиметься життям. Завжди можна буде когось виказати. Досі він носив старе Луїсове вбрання і жив подачками матері або тим, що давали зі своїх недоїдків американці, коли він приводив їм проституток. Та відтепер усе зміниться! Принаймні цю ніч він не сумуватиме. А потім поїде в Майямі.

Підійшовши до будинку, де жила Марго, Макарію гучно постукав у двері. Марго відразу ж вийшла й нагримала на нього: чого він зчиняє такий гармидер? Макарію вийняв гроші і сказав, що перебуде цю ніч з нею.

Хай вона пошле когось принести дві пляшки рому і замкне двері.

Марго зиркнула на гроші і, засміявшись, обняла його.

Спочатку Макарію запевнив її, що гроші виграв у лотерею. Потім, що їх дала мати, це, мовляв, виручка за будиночок, який вони продали в Матансасі. Після п'яти чи шести чарок рому він почав розповідати їй про боксера і запевнив, що знає, де зараз Мехіко. Якби зараз піти до поліції й розповісти про це, то можна взяти добрі гроші. Марго уважно слухала, пильно дивлячись йому в лице. Макарію підійшов до неї, поцілував і звелів роздягтися. Він також почав роздягатися, але коли нахилився, щоб скинути черевики, відчув раптом, що у нього потемніло в очах.

— Слухай, Марго, щось мені погано,— мовив він і впав на ліжко.

Марго хвилину дивилася на хлопця, а потім почала нишпорити в його кишенях. Знайшовши гроші, вона взяла два папірці по десять песо. Макарію щось бурмотів, підбавши свої худючі волохаті ноги.

* * *

Коли Малюка вели в поліцейське управління, він помітно налягав на праву ногу. Його підстрелив чоловік, що мешкав навпроти Луїса. Капітан Фортуна негайно звелів відвести юнака у підвал.

Кука побачила Малюка, коли він зайшов, і пильно подивилася йому в очі.

— Іди, тварюко! — гримнув поліцейський і підштовхнув юнака.

Капітан кивнув, щоб Малюк підійшов ближче до столу.

— Ти знаєш цю голубку?— запитав він і взяв його рукою за горло.

Малюк заперечливо похитав головою.

— А може, все-таки знаєш?

Малюк помовчав, потім повторив, що не знає. Очі його палили ненавистю.

— У тебе болить лапка, горобчику?— спитав капітан.— А ти знаєш, що ми тут кожному розв'язуємо язика, причому дуже скоро?

Малюк заплющив очі. Хоч рана була велика, проте нога дуже боліла. Удар кулака примусив його розплющити очі, і він втратив рівновагу. Падаючи на підлогу, Малюк забив праве плече й стегно.

— Тепер ти говоритимеш? Говори, швидше!

Високий поліцейський підійшов до капітана і щось сказав йому на вухо. Той усмінувся і кивнув головою. Поліцейський вийшов.

— Скидай штани,— наказав капітан Малюкові.

Малюк почав підводитись.

— Навіщо?

— Скидай штани, кажу тобі!

Малюк безпорадно дивився на капітана.

До кімнати зайшов поліцейський з двома металевими дугами в руці. Від кожної дуги тягнувся провід. Другий поліцейський підійшов до Малюка, вхопив його за руку й силоміць посадив на стілець. Разом з тим, який привів Малюка, вони почали скидати з хлопця штани. Той пручався, кричав, щоб його не чіпали.

Капітан ударив хлопця в лице і крикнув, щоб він замовкнув.

— Що ви хочете робити з ним?— зойкнула Кука.

Й ніхто не відповів.

Коли одяг з хлопця нарешті стягли, поліцейський приніс дуги і почепив їх йому на ноги. Двоє тримали його за плечі. Малюк кричав, щоб його пустили, і капітан знову вдарив його в лице. Поліцейський підключив дроти до маленького апарата, який стояв у кутку, і капітан, власноручно перевірявши контакти, кивнув головою. Поліцейські відпустили Малюка, а капітан крутнув ручку апарата.

Крик Малюка злився із зойком Куки. Капітан підбіг до Малюка і рвонув його за волосся.

— Хіба я не казав, що тут ми дуже скоро змусимо тебе заговорити, горобчику? Ти що, не чув моїх слів?

— Убивці,— простогнала Кука.

Очі в Малюка були заплющені. Електричний струм обпік йому шкіру, і в кімнаті тхнуло смаленим. Кука підвелася, але поліцейський змусив її знову сісти.

— Не казав я тобі, га?— мовив капітан і повернув до себе лице Малюка.

Поліцейський підійшов до них і сказав, що хлопець, здається, неприємний.

— Де там неприємний,— озвався інший поліцейський.— Прикидається здохлим, хоче побачити свій похорон. Дамо йому ще один заряд, побачимо, як це йому сподобається.

Капітан пустив Малюків чуб і звелів хлюпнути юнакові в лице води. Високий поліцейський вийшов з кімнати. Капітан почав ходити навколо Малюка, примовляючи, що зараз той у нього заговорить. Зайшов поліцейський з водою і подав її капітанові. Фортуна бризнув водою в лице Малюкові, який сидів непорушно, звисавши голову на груди.

— Які ви звірі, хіба не бачите, що бідолашний хлопець неприємний?— скрикнула Кука.

— Мовчи!— гримнув капітан, схопивши її за волосся.— Коли хочеш, ми й тобі зробимо те саме. Чуєш ти, смердюча шльондро, мовчи, бо зараз ми покладемо цей обруч тобі на одне місце і в тебе зразу пропаде охота виголошувати промови, чуєш?

Коли він пустив її, Кука глянула йому просто в очі.

— Були хвилини, коли я боялася й думала, що не зможу витримати, бо вас багато, а я одна, та ще й жінка, але тепер переконана: вас не багато і ви не такі сильні, як хочете показати! До того ж, ви боягузи! Чуєте, що я кажу? Ви боїтеся більше, ніж я!

Удар кулака звалив її зі стільця. Ударив поліцейський, що приніс воду. Другий підбіг до неї і теж стусонув черевиком у стегно.

— Дайте як слід цій падлюці, щоб у неї відпала охота мітингувати,— підбадьорював поліцейських капітан.

— Можете бити, скільки хочете, це вам не допоможе! Ви мусите вбити мене, бо ви боїтеся, а я ні!

— Мовчи!— крикнув високий поліцейський і знову вдарив жінку.

Другий поліцейський кинувся йому на допомогу. Капітан узяв нагай і почав бити Куку по голові. Та вона нічого вже не відчувала— ні страху, ні болю.

НЕДІЛЯ

З бочки Луїсові було чути кроки поліцейських, які все ще чекали в його будинку. Спочатку вони довго шукали на подвір'ї. Один з них весь час бідкався, що вони скажуть тепер капітанові. Це його тривожило найбільше. Поліцейські обшукали навколишні будинки, пильно допитали мешканців і нарешті вернулися. Труп Пако лишили на тротуарі.

— На страх іншим,— сказав поліцейський.

Двоє вийшли у двір покурити. Дивувалися, де він міг подітися. Поліцейські стояли буквально за метр від нього. Один з них навіть ударив черевиком по бочці. Боячись, щоб він не підняв кришки, Луїс звів курок пістолета. Раптом він почув, що Кука вже кілька годин перебуває в поліцейському управлінні, і його охопив розпач.

— Ходіть сюди!— покликав хтось поліцейських із будинку.— Ми знайшли в холодильнику чудове смажене м'ясо. Швидше!

Обидва поліцейські, сміючись, пішли в будинок. З кухні почулися сміх і жарти. Лише один все бідкався, що він скаже капітанові. Та на нього не звертали уваги.

Луїс почекав, поки поліцейські перейшли у кімнату, а потім підняв покришку бочки. У нього затерпи ноги й боліла шия. Він вистромив голову й поклав пістолет у кишеню. Підійшов до кам'яної огорожі, видерся на неї і, схопившись за край правою рукою, стрибнув униз. Він упав на вазони з квітами і підвернув ліву ногу. Сівши на землі, Луїс заплуштив очі, схопився руками за ногу і спробував, чи нема вивиху. Треба було не-

гайно підвестися, бо інакше через кілька хвилин він зовсім не зможе йти. Луїс підвівся. Тільки тепер він зрозумів, де опинився. Родину, яка мешкала в цьому будинку, він знав, але вважав, що просити у неї допомоги небезпечно. Крім того, в будинку було темно. Котра зараз година? Луїс добре знав цей квартал і, перестрибуючи через огорожі, обережно просувався вперед, аж поки не опинився в безпечному місці. Ішов повільно, нахильцем. Нарешті він зупинився біля недобудованої вілли і, побачивши світло, наблизився до дверей. З темряви виринав високий огрядний чоловічуга з палицею в руці.

— Чого вам треба? — спитав він і підняв палицю.

Луїс зупинився, намагаючись розгледіти його лице. Потім усміхнувся і сказав, що був у однієї жінки, та, на лихо, прийшов її чоловік, і він, тікаючи, підвернув ногу. Мовляв, чи не дозволить сеньйор йому оглянути тут ногу.

— Геть звідси! — гарикнув чоловік, замахнувшись палицею. — Тут не швидка допомога! Чого туди ліз? Іди собі!

Луїс попросив, щоб господар дозволив йому на часинку зостатись у його домі.

— Забирайся геть, кажу тобі, або я покличу поліцію! Я добре знаю, хто ти такий!

Луїс повільно рушив і за кілька кроків відчув, як йому в потилицю влучив камінь.

— Іди, іди, а то я в цю ж мить покличу поліцію! — кричав чоловічуга з палицею.

Луїс пришвидшив ходу і, підійшовши до тротуару, озирнувся: чоловік дивився йому вслід. Неподалік він побачив вільне таксі й попрямував до нього. Його почало морозити, нога нестерпно боліла. Якщо він зупиниться, то загине. Порівнявшись з машиною, Луїс поклав руку в кишеню, в якій лежав пістолет. Почувши кроки, шофер озирнувся.

— Добрий вечір, — привітався Луїс.

— Добрий вечір.

Луїс відчинив дверці машини.

— Підвезіть мене, будь ласка, на ріг Двадцять третьої й Двадцять шостої, в Ведадо.

Шофер глянув на нього і запитав, чи він живе у Ведадо. Луїс, усміхнувшись, розповів ту саму історію, яку щойно розказав чоловікові з палицею. Шофер пильно придивлявся до його одягу.

— Ви не маєте нічого спільного з революціонерами, правда?

— З якими революціонерами?

— З тими, що недавно зчинили стрілянину. Зовсім поруч.

— Ага, чув. — Луїс усміхнувся. — Ні, приятелю, навіщо мені встрявати у такі справи? Досить з мене й того, що мені зараз перепаде від жінки.

Шофер засміявся і включив мотор. Всю дорогу він стежив за Луїсом у дзеркало, що висіло перед ним.

Вулиці були майже безлюдні. Коли машина проїжджала повз бар, Луїс глянув на годинник: пів на першу. Йому здавалося, що вже значно пізніше. Він згадав Пако, і його огорнув невимовний жаль. «Ці тварюки навіть не ховають мертвих», — подумав він. Куку повезли в поліцейське управління — оце й усе, що йому вдалося дізнатись. Люди з «Руху» допомогли б розшукати її. Ще можна піти до падре Гонсалеса, який допоміг стільком людям. З будинку свого брата, куди він зараз їхав, можна подзвонити тестеві з Матансас і розповісти йому, що сталося з Кукою. У тестя теж є деякі впливові друзі. Луїс повернувши ногою. Шофер невідривно дивився на нього в дзеркало. Що сталося з Малюком? Чому такі молоді й хороші люди повинні вмирати? Як поліція потрапила до нього у дім? Хтось виказав? Невже хтось із «Руху»? З цією організацією були зв'язані різні люди.

— Приїхали, — сказав шофер.

— Ага. Я мало не заснув. У моєму віці такі екскурсії протипоказані. Скільки?

— Два песо.

Заплативши, Луїс вийшов, накульгуючи. Пройшов квартал і на розі обернувся: таксі ще стояло. Він сховався за колону, поки машина не поїхала. У брата було темно. Луїс подзвонив і притулився до одвірка. В будинку спалахнуло світло, і чоловічий голос запитав, хто там.

— Це я, Луїс, відчинить!

Двері відчинилися.

— Що сталося?

Луїс відповів, що зараз усе пояснить, швидко зайшов і попросив вимкнути у вітальні світло.

— Поліція забрала Куку, Хорхе, — сказав Луїс, сідаючи на стілець. — Я в розпачі! — додав він і затулив лице руками.

— Як забрала? Що ж сталося?

Луїс заплакав, і брат поклав йому на плече руку. Зайшла дружина Хорхе і теж спитала, в чому річ. Луїс відповів, що нічого страшного. Жінка здивовано подивилася на чоловіків і протерла почервонілі очі.

— Хочеш трохи кави, Луїсе?

Луїс заперечливо похитав головою. Нарешті він заспокоївся й почав розповідати, що трапилося. Братова зойкнула, Хорхе зціпив щелепи. Коли Луїс показав їм ногу, вони роззули його. Братова сказала, що треба попарити ногу в гарячій воді, потім принесла бинти і йод.

Вийшовши з ванни, Луїс попросив брата позичити йому 25 песо та новий костюм. Хорхе з дружиною умовляли Луїса переночувати у них, але він сказав, що йому треба вибратися з Гавани до світанку, бо цілком

можливо, що з хвилини на хвилину сюди прийде поліція. Крім того, він хоче спробувати врятувати Куку.

Луїс подзвонив Сервандо, але йому ніхто не відповів.

— Здається, цих людей там уже нема. Можливо, їх схопили...

— Ні, з ними все гаразд,— мовила братова.— У цій метушні я забула тобі сказати, що вони передали цього боксера консулові Мексики. Про це повідомили увечері по телевізору.

— Що ж, могло бути гірше... Шкода тільки сердешного Пако. І не треба було вплутувати в цю справу Куку.

— Ми всі вже вплутані, Луїсе,— тихо сказала братова,— рано чи пізно ми всі змушені будемо пройти через такі випробування.

— Так само говорив і бідолашний Пако...

Луїс через силу одягнув черевик.

— Я мушу його взути, інакше мене спинить перший-ліпший поліцей!

Взувшись, він попрощав брата подзвонити вранці батькам Куки і розповісти їм усе, не вдаючись до подробиць, які могли б навести поліцію на слід. Якщо зможе, то хай подзвонить з автомата.

— А тепер я піду до хлопців з «Руху», які повинні вивезти мене з Гавани. Коли буде змога, то я подам про себе звістку,— додав Луїс уже з порога.

— Хай благословить тебе бог! — гукнула йому вслід братова.

Луїс подякував і вийшов. Засунувши руку в кишеню піджака, де лежав пістолет, він швидко попрямував вулицею. Коли побачив поліцейську машину, уповільнив ходу, силкуючись не кульгати. Один із поліцейських, що їхали в машині, уважно подивився на нього, але машини не зупинив. Луїс прискорив крок,— так менше відчувався біль у нозі. «Вулиці на світланку зовсім не такі, як звичайно»,— подумав він. Хлопчиком він не раз грався тут, і ці місця були йому добре знайомі, але тепер усе здавалося зовсім іншим. Дорогу йому перебігла кішка, і він схопився за пістолет. Усміхнувся. Дужче заболіла нога. Нила потилиця, куди його вдарив каменем незнайомий чоловік.

За квартал від будинку, в якому він мешкав, Луїс знову помітив поліцейську машину. Перейшовши на протилежний бік вулиці, на мить зупинився. Озирнувся. Потім пройшов ще трохи. В його будинку горіло світло. Біля машини стояв поліцейський з автоматом у руках. Крізь вікна видно було, як у будинку метушаться люди. За хвилину відчинилися двері, і в супроводі чотирьох поліцейських вийшло знайоме подружжя. Луїс заховався за дерево.

Як тільки машина поїхала, Луїс попрямував до Двадцять третьої вулиці. Він хотів

знайти таксофон, щоб ще раз подзвонити Сервандо. Вийшовши на Двадцять третю вулицю, Луїс побачив ще одну поліцейську машину і метнувся за ріг будинку. Машина зупинилася зовсім близько. Один із поліцейських сказав, що капітан звелів будь-що знайти цього Луїса. Двоє поліцейських вийшли з машини і пішли вулицею. Шофер сказав, що краще пошукати біля річки. Скоро машина рушила, і Луїс швидко пішов далі. За кілька хвилин він опинився на розі Двадцять третьої і Тринадцятої вулиць. Зайшов до бару. За столом сидів якийсь чоловік. Він байдуже глянув на Луїса.

Луїс знайшов телефон-автомат і подзвонив Сервандо. З-за рогу раптом виринула поліцейська машина. На перехресті поліцейські зупинили двох перехожих і почали їх про щось розпитувати. Луїс повісив трубку і пройшов поміж порожніми столиками. Далі пішов, скрадаючись по під крамницями квітів. Попереду був цвинтар, і Луїс подумав, що можна було б спробувати пройти туди. Озирнувшись, він побачив на розі машину і швидко перейшов на вулицю Сапати. Брама кладовища була замкнена. Луїс натиснув на неї, але марно. Огорожа була висока, і Луїс переконався, що пробратися на кладовище не вдасться.

Вдалині з'явилася ще одна поліцейська машина.

Луїс перебіг на протилежний бік вулиці і заховався біля входу до крамниці квітів. В лице йому вдарив запах троянд. Колись він часто носив з матір'ю квіти на батькову могилу. Луїс згадав похорон свого батька. Тоді він уперше заплакав при людях.

Раптом Луїс почув гуркіт машини. Це був грузовик, що розвозив молоко. Машина зупинилася коло Луїса, і шофер вийшов з двома пляшками молока в руках. Луїс почекав, поки той віднесе молоко до будинку навпроти, і тихенько свиснув. Шофер озирнувся, і Луїс вийшов з-за рогу.

— Хто ви? — спитав шофер і зробив крок назад.

Луїс якусь мить дивився йому прямо в очі.

— Я тікаю від поліції. Я один із тих, що викрали Кіда Мехіко. Благаю вас, допоможіть мені!

— Я?! І ви не боїтесь, що я відвезу вас до поліції? Чому ви звернулися саме до мене?

— Тому що все одно треба когось просити. Якщо ви не допоможете, мене от-от схоплять. Розумієте?

— Але чому саме я повинен вас рятувати? — спитав шофер.— Чому ви вимагаєте цього від мене?

— Я не хотів би цього робити, але мушу. Зараз лише ви можете мені допомогти. Тільки вивезіть мене на околиці Гавани.

Поки не розвиднилось, я мушу бути в Кано.
Прошу вас, допоможіть мені...

— О боже, що мені з вами робити.
У мене ж сім'я...

Луїс глянув на нього і рушив геть.

— Стривайте, куди ви? Ходіть сюди,—
мовив шофер і кинувся за ним.

Луїс зупинився.

— Сідайте ззаду, та хутчіш! Я підвезу
вас. Швидко!

Грузовик рушив по Двадцять третій ву-
лиці.

Луїс сидів, притулившись спиною до ящи-
ка з молоком. Нога знову почала боліти.
Він подумав про дружину, про Пако... Потім
заплющив очі й почав хилитися на правий
бік.

Шофер обернувся й побачив, що він
спить.

З-за обрію сходило сонце.

З іспанської перекладали

*Лев ОЛЕВСЬКИЙ та
Дмитро АНДРУХІВ*

